4538

No.
Date
ENCLOSURE
OFFICE ... ACADEMY ... CULTURE & LANGUAGES

جملہ حقوق محفوظ ہیں

چھاپ غلام محمد نور محمد

وَكُلًّا نَّقُصُّ عَلَيْكَ مِنْ أَنبَاءِ الرُّسُلِ مَا نُثَبِّتُ بِهِ فُؤَادَكَ

عجائب القصص

J&K Academy Of Art Culture & Languages
Acc No 4538
Class No
Book No
Price
Date
LIBRARY

موسوم بہ

قصص الانبیاءؑ

بزبانِ کشمیری

For Reference Only

جلد اول در حالات

حضرتِ خلیل الرحمٰن علیہ السلام

من تصنیف شیخ احمد اللہ صاحب ساکن ماکہ بارہ ہاجن کشمیر

4538

حسب فرمائش

غلام محمد نور محمد تاجرانِ کتب مہاراج بازار گنجبار آئینہ گر کشمیر

{شاخ} مائسمہ بازار۔ امیرا کدل۔ سرینگر کشمیر

کاتب نظام الدین خانیاری

(در مطبع شیام آفسٹ لیتھو ورکس دہلی طبع شد)

بسم الله الرحمن الرحیم

در صفت باری تعالیٰ

ثنا اتس کنوی یُس سمیع و علیم
تمی نار بر یار گُلشن کرُن
تمی سوزمت انبیای عظام
تمی ہم کرن دینکی پیشوا
تمی ہم کرن رہبر راہ دین
تمی تم کرن بندگان رشید
ثنا شو بہ تس کُن دپُن ہر زمان
کڈان شب ز روز و روزس ز شب
زمین و سماوات مخلوق وے
سزاوار شاہی سو شاہ جہان
کری سرکشی یم اکی تس شہس
نظر کر کرُن کیاہ نمرود سی
ز فرعون مہ کر چشم دل دوختہ
سو شداد مغرور بیداد بو
مہ زانُن ژہ کانہ تس ہوا پادشاہ
عنایت کرُن بندنی پتہ مبین
مشرف تمی کر خلیل و کلیم
تمی آب آتش بدشمن کرُن
تمی خاص کرتم زہر خاص و عام
تمی ہم کرن ہادی و رہنما
تمی تم کرن سرور شاہ دین
تمی تم کرن نیکبخت و سعید
لہ الملک جاری ژہ کر بر زبان
ز خلق و ملک چھوی برت خاک و نب
سو ذاکور ذاکر چھ تس کُل شئے
کنوی چھوی سو غالب عیان و نہان
لسبر تابی خود ژہوُن سوی چھس
بیک پشہ تس شاہ مردود سی
ز قہرس سو در آب گو سوختہ
بحسرت پتہ و چھتہ برباد گو
یقیناً سو چھوی شاہِ شاہ و گدا
ہدایت ز حضرت محمد امین

مناجات بقاضی الحاجات

یا و رابادی بکن بر پشت خاک این زمین
ما همه محتاج و مسکین انت خیر الناصرین
از بلای گردش دوار ما را یا حفیظ
در حفاظت دار خرم انت خیر الحافظین
روزئ ما کن لقای خویش در دار القرار
وسعتی در رزق ما کن انت خیر الرازقین

۲

یا مہیمن بر همه مفتوح درهای جنان
کن بر همه [illegible] انت خیر الفاتحین
[illegible] انت [illegible] حاکمان
نافذ الاحکامی بر همه انت خیر الحاکمین
[illegible] انت [illegible]
حکم [illegible] انت خیر [illegible]
ارث سلطانی و شاهی ببخش [illegible] انت خیر الوارثین
تا ابد [illegible] و عالم [illegible] انت خیر الغافرین
عفو [illegible] از گناه [illegible] انت خیر الراحمین
[illegible]
[illegible] انت خیر [illegible]

بر آل و اصحاب ایمان پاک جان
هزاران درود از خدا و ملائکه جهان
سو چهو ان یار از اختص هم یار نیک
از ان چهو یار غار صدیق جان نیک
ابو بکر ابن ابی قحافه سو میر اول - اجل
عمر ابن خطاب یار ثانی عثمان غفان نیک
سیوم یار عثمان حیدر سو علی ثالث نیک
چهو یار حیدر جن سو حضرت علی
چهو رابع خلفا و سیم نمبر علی
حسین ابن حیدر جن سو حسن علی
امام حسن ان امام حسین ابن علی
رسول خدا ان چهو سر نور عین
سو نور عین نبی جلیلان چهوی
ز آل و تابعین دین بر نبیلان چهوی

سو گو قطب افطاب شیخ ربانی چهو شیخ
ولی یار چون شاخ سوی اصل و بیخ
ز القاب ان بر لقب محی الدین
سو پور حسن و حسین بالیقین
از و دین اسلام آباد گو
شده تازه سوی پیچو بغداد گو

فعل تو اکرام و فاکرمنی تو یا رب کریم
هست احسان و کرم الطاف تو بر من بسے
درگذر فرما ز بد اعمالی و تقصیر ما
در عبادت از عباد بندۂ احمد کمین

یکنگاهم از کرم کن انت خیر الاکرمین
محسنی مستحسنم کن انت خیر المحسنین
دست بر لا تقنطوا دارم جرم مبین
شافعم باد الدین فنود تشفیع المذنبین

در نعت رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم

سر انبیاء خاتم المرسلین
به میدان پیغمبری شهسوار
مه آسمان سیادت چهو سوی
رسول خدا شاه ثقلین چهوی
سو جانان الحق چهو جان جهان
مشرف تشریف لولاک گو
چه اجزا همه انبیا چهوی سو کل
چهو فرخنده نا ماه سو خیر الانام
شفاعت شده عام بر عاصیان
کثیر العدد باد بر وے درود

مه راه ایمان و اسلام و دین
به ملک جلالت شده شهریار
خور آسمان سعادت چهو سوی
بلا شک سو مقبول کونین چهوی
فرستاده سوهی آ دبر انس و جان
سو موصوف در ارض و افلاک گو
نه زان هم شاخها سوی چهو کل
چهو محمود و امجد محمد بنام
بغفلت چهه هم امر حق ناسیان
بهر لحظه تحفه ز پیشین ودود

رضا باد رزو حق تعالی مدام
رضا باد یا رب سو پیران غلام
همین پیر درود صد ابے شمار
نشیمه ورزو الم هزاران هزار
غلام احمد انا کهنا و کربی
رضا سی کهلسی کی نظم تی
گناه و اربا چهی جعفر و کبیر
ده فریاد سوی بشیر و نذیر

استغاثہ بجناب خاتم النبیین شفیع المذنبین صلی اللہ علیہ وسلم

هیوہ کاشفِ نی روسیاہ ما یا شفیع المذنبین
در جہان نی پُر گناہ ما یا شفیع المذنبین

چاپہ دیدار کُسٹھاہ چھوم شوق اندرِ دل نامہ با
ہا ونن در خوب گاہ ما یا شفیع المذنبین

بندہ چانی پادشاہانِ جہان ای شاہ ما
چا نو ہیوکس شان و جاہ ما یا شفیع المذنبین

پیش شمسِ وینتو چون ذرہ خوبان ہا باجہان
انبیا انجم ژہ ماہ ما یا شفیع المذنبین

فارغ البالی تہ خوشحالی چھہ پٹ تت لشکرہ
پیشوا یت ہیوڑہ شاہ ما یا شفیع المذنبین

ڈالمت اس نفس و شیطان نن چہپہ رہ از امدا
سوی خودوں ہا وراہ ما یا شفیع المذنبین

چارہ سانوی نی کر یوپس مارہ بیچارہ گرہ ہو
جز درِ تو چہ پناہ ما یا شفیع المذنبین

در غمِ امت اس ہیو ہر گہ شفاعت لنے کرد
پس چھو وا و بلا نہ آہ ما یا شفیع المذنبین

وِردا عظم چھوم درد از جان لطف کرد نگار
بر زبان شام و پگاہ ما یا شفیع المذنبین

از جرم بار گیو چھوم پٹ ھکن چھوس ناتوان
کوہ عصیان کرمہ کاہ ما یا شفیع المذنبین

ز امت بدکار تو چھوس کرڑہ ای غمخوار ما
بر غلام احمد نگاہ ما یا شفیع المذنبین

مناجات بحضرت مسہل مشکلات

الٰہی ژہ آسان کُرم مشکلات
دوا کرمہ دادن تہ دادن مہ دوات

باکرامِ خود کرمہ حاجت روا
کہ محتاجنی چھوک ژہ حاجت روا

ملاہ اک کرم و تمام چون قدمی ز گوہر ژہ بز
ز دریا شوم تازہ زار ضن سما
ژہ گل کرعطا بیت گلبن میا نسی
رمانی از غم ژہ و دس میا نسی
عطا مہ با نعام کرم تت شکر
خطا و ور کرم سو چھوم چون ہر
ژہ شیرین کرم تنخ وارہ تو چھوس

بجود و کرم در نظر باجواد
مظفر کرم بہ نیج مراد
محض از کرم گنج بے بار دوم
ز گلزار پادشاہ مہ بے خاردوم
غم از خاطر و جان بیمار دوم
ز گنجینہ میران در بار دوم
برحمت مہ غواص در بحر کو

سب گنہگار ابو جہیو
سرمہ بوم چون کہ جان ار اس امرہ
پچھیپت سرمہ جان پیس سوہ
غمہ شرع و کنہ نغمہ چپیس تنخ نین
غلام احمدس سہل کنہ نین
بیاعش دوان فیضکوی کنس
باجان دین مہ یاری کنس

بحر بیران خامہ جا بکی کرس
ژہ غاز دیستان خلیل الرحمٰن و
وبیان طلسمان مردود
ولد عاشقہ پیرژہ حال خلیل
وقضا کسان لیاہ یاب الخلیل
والادت انس سلسلہ بر جنت یرہ
ولی زود نا بیوش ز گوش

دَر ایّام نمرود مردود زاو ‏ جہانس اندر خیر و رحمت سو آو
تمام جہانس شہان زور آس ‏ مُسلمان زہ کافر زہ پُر زور آس
مسلمان سلیمان علیہ السلام ‏ ییُن شاہ عالم سو با احتشام
دوئیم شاہ اسکندر فیلقوس ‏ ز شاہی بجملہ جہان کرنہ کوس
زہ کافر چھیہ نمرود مردود اک ‏ دوئیم بخت نصر لعین کاس تُک
بموز وروی اندرہ اک آسو سوی ‏ ژہ پرکیاہ وَنان بحر مواج چھوی
ستمگر سہ شاہ نمرود آسو ‏ سیُن شاہ عالم سو مردود آسو
وَنی کیا سو کتاہ جفا کیش آسو ‏ دِیُن چھوس خدا تیرہ اندیش آسو
سو در مملکت آسو دار اُھیب ‏ طلسمات کرتم عجیب و غریب
سو بدکار ریت دبارس اندر ‏ دِرند اژان تت اندر آس کر
موٗہ آسو نہ تو ہرگز اژان ‏ بیٹھی ہیو طلسمات کرتم عیان
اکس شہر سی منز جو صفا کرون ‏ طلسم فریندہ سیتی برون
کران شہر کن لوکنی آسو سال ‏ مقرر دوہ کرمنوی لو سال
ضیافت کران آسو کیا رنگ رنگ ‏ تہ کھیت و اینہ وان سیناہ چنگ
معنی گو اکس آس بر چنگ و رود ‏ گژھان خلق مشغول ساز و سرود

سکن لو دوان ان پتھ ہن شرر وپا ژ چھیح
دِپن حوض شاو و بنجہ ہاوم چھیح
امان آس شنگ ترش و شرب اکی
دران حوض تز اوران لوعی بہار
وزعفت زنجبیل و ضیافت ہُن لبان
فنی آئہ رَب با فابن آسنن دیان
چھوا لونت نبی ی دونیب پر درجن پھیح
نمن نبی ولویب پانکہیر
ملت آسر ہر شرو اپتن اند
گرشمان ہر اس و الان تری لو لبان
پنیہ اسو الونت تری ہیس ہمند زمان
یوان نش نتی ایس پیرہ نہیں
ہیس شہرکس پیرہ ہن گرئن
سکن حوض نزنن تز طلسمہ گرئن

۵

یوان لونہ شہر ماے جہان
وچھان نی خلق چشموی کن عیان
سویت شہر سی پرطرزکھ لوگ نمان
امی جو حضر نبی اسو چشماہ پکان
ونی تہ ابی لونہ کافر زاہ رتان
نی آیہ سار روی شہر لو چھان
بس شہر کس پرط برس شکل لپط
کرت آسو ان بد گہر بد مزط
آخر یماہ یوان آسو بس درشہر
اتھ یوان لو لوز تت اندر
مسافر یوان بس بدر وزہ آسو
دوانی یہ نظرس کن آوازہ آسو
یہ لوزان لوی سار اہل شہر
غریبس پیر تمان عہد وا ران در

گڙهه مڪ ڪتو ڪيتو آ ڪ مطلب ٿه ڪياه
نقارڪ طلسماه جيس شهر سي
پڙهاڻي ٿيس ٿوره سند آس ناو
جيس ڪهه يه اوان سو تت ٿهندوان
فلان جا يه ڇهوي هال ٿه وريس نام
جيس شهر ڪس پيٽ برس نڪل ن ن
پيرڙهان آ آس حال غائب ٿه و ن
معين دو ها آسو از سال و ماه
ٿين بويه احوال غائب و نا ن
لکهاني تيهي پاڙهه اخبار وال
اڪس ساسيني هتي ٿون تنه ترن
نبر آسو نيران سو بدبخت شاه
ٿمڪ چار پايه سرقبه چار
هرقبه ديباي لسومي شعار
لمان آس تت هيم بزرين طناب

ٿه ڪس آشنا ڪه ڪلامه صفا
تنت خلق واتت بيس بهرسي
مفصل اسه اومت هال ها و
زنقاره آ لويه آسوس يوا ن
گڙهان آ سو دوران لياتي سو ڪام
ڪرت آسو آن مرد بد ترزنان
لشان مڪان بدنه هيم زاهن
بران زن گڙهان آس هيم خوامخواه
ليان لهن تشند آس نيب و نشان
ڙهنو ڪ گو شدارن يه طوما و نال
حڪومت ڪرن رهيان اسات دن
بهت تختني پيٽ لصد ڪبر و جاه
ٿهوان آس في الفور خدا تنگدار
جرنت آس از گوهر آبدار
سو سبز تاب تت پيٽ بهت چون دواب

٦

تعبیر خوابن دپوک تس جواب
شوُرہ نیک طالع ایہ در وجوُد
بمادر چھو نہ والمنتُ در شکم
دِئی ناد خلقن سو سوی خدا
دتُن حکم عالی ونُن موکلن
بوقتِ ولادت نہ کورہ ھرن
بمعنی رٕمہِ دختران توہ کریو
چھ راوی دپان ئی بحکم جوُد
لچھن ہٹ کرُن ہیچگون پاس نہ
نہ نھار بوُتس دل پین کیتہ ما ر
پنن کن کران بندہ کم کم خیال
منجم دَوان گے بنزدیکِ شاہ
دُرِ نطفہ از بحرِ پشتِ پدر
کرُن حکم مرزو دم مردود لے
بتاریخ موعوُد ھر مرد و زن

یہ خواب اچھو واراہ شہا ناصوب
کری ہارہ زی خلق و ملکس ضحو زوُد
درین سال ظاہر شوداز عدم
یہ بو زنتہ مرزود کو ہیبتاہ
زنانن ِ لسِر مرد یہ تھو نہ گرشہین
یچھو آسہ تس قتل دردم کرن
دل و جان زمن خوفہ سیتی برو
دران سال اک لچھ زاطفال موُد
ولی فائدہ ہیچ گون آس نہ
سو جبار کو آس نہ دانہ عار
پھران تت چھو تقدیر ایزد تعال
فلان شب بہ برُج شکم واتہ ما
بصدفِ رحم روزہ تابندہ خور
ہمان شہزادہ معبود لے
زصحبت نمودن کنارہ کرن

چھا مردو دیاری کرکس از زنان
زنانن کرن تس چھا ونکہ ن
ھیا نھاہ شوچی پیٹھ پیٹھ مرد وزن ن واہ
کمان نیر مردان تیچ شیر اَن آہ
...

صدف وارزن آس نیر آدرس
کرن جای اندر رحم گوہرس
بلطف خدا حاملہ درپین
ہی جای او گوہرہ پیٹھ پیٹھ سین
دپان ابن عباس اختر شناس
بفرد اسمت گی یران ہر اس
زتقدیر قادر دُرہ گی تخبر

بیچارین سریہ آذر دبین
ہمہ حملہ سی تہ پیٹھ مرد پین
زن اویہ پیٹھ سر اکس اندر رت
۶ فیل یتھ واں زاد و ر کھرت
کرن قتل تس یچھ سرہ اوار تہ

جگر گوشی کیا چھاتی تہ اکس
یوہی حال مائی وچھاتی تہ اکس
زمانہ زن سوپت وسان آسو تہ
اگر زن تن شی پامی گر
دوان دود نبی ہوان تن جر
پتہ آسو نیران ہہ آذر
تہ زور م بھا کرتہ باور
ام فرزند کی نہ او کو در زمان

بتغیر تیر کرمت بب ان
ہکس انگجہ تن آسو آباہ یکان
پین روغن وخرو شر وعسل
بروزی یہ چھو مادر آن کمل
روایت چھ از ابن عباس بی
لکھت بی چھونی بو لکھ پژہ تی

پسر آسہ ہرگاہ نہ پیش ملک
چھہ اندر مواہب لکھن ایچنین
کرت حیلہ از شہر درایہ نبر
تمت ہبٹ نہ زاو حضرت خلیل
فتکم غارہ کوی لعلہ سینی برن
بصحرا دین آذرس درایہ سہ
زخوف شہی تت دفن مہ کرم
سخدمت زہ تس سوی پسر پیش نک
بلہ واتو تس وقت زادن قرین
میان دو کوہہ گیہ غارس اندر
ولون زندہ دریا رچہ آن جلیل
در غار از سنگ لبتہ کرن
شوراہ زام تہ گو کھٹت آسیہ
دپس آذرن صدق باور مہ چھوم

روایت دیگر در تولد حضرت ابراہیم علیہ السلام

معارج دبان وقت میلادس
بہ تبخانہ گژھہ پیش اعظم صنم
چھو خوف ہلاکت یت اندر ستھاہ
چہل روز یعنے کڈن اعتکاف
بزیر زمین جایے ام خلیل
تتھی ہبٹ نہ کرنہ وضع حمل
یعنے کڈت چلہ تبخانہ آو
بلہ واتو ہتو نی دپن آذرس
بزاری رہا بو گژھی زین الم
بہ تبخانہ گو رود دہ دوہ تہ ماہ
کلام زن خویش بو زن صاف
مہیا کرن خاصہ تہ ہانڈن دلیل
ز تبخانہ یت آذرس دپو نہ جل
بہ بو زن زن بام درخانہ زاو

لوان لوزنہ ہفتکوی سوی ودو ایک
ہفتہ گرزمان آسو سوی زان زیک
مہ ا بیتہ یان دودہ براہ رتن
دیکو آسوزان وارتن انگور تن
وہالہ ہابہ اکو سو لودات در

لوان ہفتہ ہفتہ گرزمان نبان ایکس
وسان ازیوا بر در غار سوی دنیک
یہ ان س بہ در کیت گرزمان وزان ایک
لوان و الدس گرزمان و ان اسو ۱۵ نیام موس
معہ ابیب بابہ ان و ان سالی سینہ آسو وس
بنابیدہ سالی ان ابیران از غار سوی
ندوادہ سالان باستہ وراں رسوی

تهوت گوش اتو تام بر اختلاف	بالطاف حق ون وني صاف

در بیان توحید حضرت ابراهیم علیه السلام

وچهان بو شبه که حضرت خلیلؑ	برایمان خود آسو ژهاندان دلیل
خداین بوهنی تن دتن گاڑه چار	هتون شها نڈه نوی عقله پروردگار
زمشرق کمست آو نامت قمر	یه بی فنک خدا میون کره تم نظر
وچهان آسو تیو تام انده یڈ گو	بمغرب بیس پرده پوشیده گو
صبح آو کر آفتاب طلوع	جهانش نندرا تو هر سو لموع
یه برحق خدا میون انوز سپین	بظاهر یه الله اکبر دپن
سو تیو تام گو مغرب منز نهان	وچهان گو سوئی آفتاب جهان
ون یم چهه فانی ته گوس یقین	انن برزبان لا احب الآفلین
بمعنے بوچوس سّت دونه فا تین	چهه مخلوق یم آسه خالق مین
توجه کرم ون بصدق و یقین	سوی خالق آسمان و زمین
چهو برحق خدا وحده لاشریک	کرم یژه مه ات چهو سه از مشرکین
نتهی پاڑه برحق زه مومن سپین	بایمان کامل زه امین سپین

بالغ شدن حضرت ابراهیمؑ و گرشن ما درش از غار و گفتگو نمودن با مادر و پدر خود

تهوت گوش اتو تام بر اختلاف ... بالغ علیه السلام ...

9

وکرپا چهوی کران بد کلاه چهوتی
کرتمک ما پاره پیداژه کر عقل هیوتی
منتر سن اندر چهوی منور چهین
بجز و در بر ونده آن پاک دین
سو مرفو دم مردود بر تمسل سو
وهت تس دل پاک تس تم نمرگوس
غلام و کنیزان پریک یک ان
ستاده سو تحفس چهی سرگران
پرته هون و الدین کس یه تخت چهوی
چهیلم خلق منده نه خالق تسو چهوی
تبسم کرن ته ڈین و الدین کس
خدا بد چهو صورت یه بد کیازه چهس
براصنام واله کران اوس ذم
ونان بد سو برعا بدان صنم

۱۰

پر ته هون و الدین میون بنهو جان چها
نته چانو بنهو جان چها وانه کیام

ڈین و الدین وی چانوی چهو جان
ڈین بیه یتس کن مرژ رتم زبان

ژه چها حسن نیاده ویا بابسی
ڈین و الدین حسن من نیاده چهوی

ڈین بیه یتس کن یه بابس جمال
ستهاه چها ویا پادشاهس کمال

ڈین و الدین مالسیٔ چانسیٔ
زیاده چهوتس حاکس میانسیٔ

ڈین بیه یتس یدشه جشکران
چهو خالق یا آذر کرن کیازه جان

اگر چانو خالق چهو آذر مه ون
زخود آذرن کیازه کرنک حسن

اگر مبانو خالق ژه چهکسان میه زود
زخود خوبتر کیازه کرتهس لو بود

سوالس نگوسن ڈین کنهه جواب
پراکنده گیه پیش آذر شتاب

ڈین یتس نچو روی گردان گو
یه بو زنت سو شرمنده حیران گو

یه از غار اتو تمام تس نم و تن
نه اندر بیابان پیش آذر ابن

بقول زن آذر سپین ختمناک
کرن بر براهیم قصد هلاک

منقلب قلوبن چهو یانے احد
بهرن آذرس دل زکین و حسد

بنرمی کلامه کرن بالپسر
خلیلن و تس تی یه گو بیشتر

در آخر ڈین رب مزو دکیت
چپا نهاه ڈرس تم یه قول تو چهینت

Academy ... Acc No ... Class No ... Book No ... Price ... Date ... LIBRARY

پيو آهي نمرود ديان بازيب [illegible]

[illegible]

ڇهتا بع تن اُسته ديو نڪ جو اب	پڪان آتس تم تو بهہ تنہ راه خراب

شڪسته نمودن ابراهيم عليہ السلام بُتهارا و شنيدن نمرود مردود و طلبيدن
اُو در حضورِ خود

دو ها آسو نمرود بن روز عيد	لصحرا اسمان از قريب و بعيد
تماشا ڪرا ڪن آتس سارس دو هس	بہ تنجانہ تم بوي يوان باز پس
نمان بوي بُتن تم زخيره سري	سمان آتس تم در پرستشگري
خليل دپان بوي بيا دين ما	بميدان دُهڪ ڪيا چهہ آئين ما
بيا سنج دپان لوڪ لا و نغم	دپوڪ تس پگہ نير با ماهيم
براهيمني دپو ڪه بمار ڇهو س	گرڻ هو توه لشادي لو بيڪار ڇهو س
روان گے بميدان نمرود يان	اَدا آهس تم جاهليت ڪران
براهيم و تهو توجنہ باخود تبر	شڪسته پُتل تم ڪرن سر بسر
ڪلان بُت فقط نهو نہ تنخانہ در	بجيلہ هڪين پٽ تهون تس تبر
ڪہ مسيدانہ بت سوي خانہ گڑ هين	بہ تنجانہ ڙائن قدم تن بر زهين
پهوٹرمت چهہ ڪم هم خدايان ما	شڪسته ازين غم نيئن جان ما
غرض آسو تس هم ڪرڪ لاجواب	پڪان هم چهہ ساري رَه ناصواب

عداوت نمرود ...

براهيم ڪو ڪنہ ڪرن سجود

[illegible]

خدائیس پُشریان در ہر زمان
بلا یوں نشہ سُوی ہتوی تہ زمان
بلائی خدا ییچھ پیشہ زان
برحمت کری اتش گلستان
کرک ید نو گل گرہ ہفتہ بلبل
چھہ حسبنا اللہ و نعم الوکیل

شدن نمرود مردود
وسارہ خاتون و لوطی فر شمندہ
ایشان ایمان آوردن تخم نمرود
علیہ السلام اندر آتش سلامت ماندن
انداختن نمرود مردود حضرت ابراہیم
تن پیٹھ یوں لعنت کرد گا
لگی گژھ نمرود گرہ زالن بنار

سہاہ آسن دان و گمراہ تم
براھیمنی بیاک پونس جواب
چھو ہر روز سُوی خوز مشرق کہان
زمغرب بیکبار خورشید کھال
خدا صاحبن کہ خلیلس خبر
کری نہ بو تنو تام قائیم سو دو
شو د عجز نمرود ظاہر اتی
دپی ید زمغرب ژہ ان آفتاب
و لیکن امیوک کہنہ کُرن نہ سوال
دپوک تم خدا ین ہڈی مار نو
دپوک تم زنہا سخن توہ پیزہو
خلیل اللہن دپوکھہ میم ہس صفت
چھو معلوم سارن ا یہ کیاہ زنگ
ہکوک نہ ونت باز کہنہ گے جمل
بگمراہی خویش چون غول گے

زحد ڈلمتی آسن بےراہ تم
خدا چھوک زمغرب ژہ ان آفتاب
زگردون گردان زمغرب و بسان
بہ بُونت سو مرُدود گنگ و لال
زمغرب بو بیتو تام کھالن نہ خور
بُت اندر ہمہ خلق آسن ہتوہ
بود قدرتم نیز باہر تتی
بو کھالن نہ ژہ کرکرنت لاجواب
زنہا کرک سینت تس قیل و قال
کرت پارہ پارہ پتھر ہار نو
دپوک تس مین چھا زبان کن تہ زو
نہ آسن مرہ و نتو چھو کیا تس صفت
دِپن تت خدا بڈ خیالت تہ ننگ
پریشان و بیچارہ چون خر بگل
آزار ادجمبہ مشغول گے

[illegible]

تنگیس نہ کرن سحرتت نارسی
ستن ورہنی نہ چھل یوزنی
روایت بہ از زیادہ نہ کتھہ بوز
بحکم لعین شاہ قوم مجحود
رنہا اکہ نہ دیہات کوہ و پسند
برابر زمین تت کرک کیاہ تیار
تعرز آسو دیوارنی صد دراع
مدارک دپانی چھوز پھر کھر
معالم چھو درسورۂ انبیاء
لبو دادہ کنش نہ رہا اس گژھ یو
زن و مرد ندرہ لوان بار بار
رتش نہ لوا لوک تھد نہ دیوار گو
دپان آس کتھہ پاٹھ کھالون اگر
بہ تعلیم شیطان لوک منجنیق
وزیرن ہنبد دلعون ونن

علاجاہ کرن چارہ آزارسی
گزارن نہ مان فقید دل سوزنی
معارج وچھون یدامیوک چھوی سونہ
مقرر کرک جای ہیزم بزود
تت اندہ کرک چار دیوار بند
زہر سوز فرسنگ ہا چار چار
مواہب دپان شیت گز ارتفاع ۸۰
ترہی گز نہ وہ وارہ ات فکہ کر
ونان آس بیمار یدوی شفا
جمع زتو کرت تمو تموی تتو تیز ہو
لوان آس نزاوت بدیوار چار
دنگ نارتت گیوتہ بسیار یو
چھو دوزخ چھہ گرمی آتش زو لو
دلوک دورادت خدانس رفیق
براہیمی فل ژہ جامہ پوون

۱۳

[illegible]

ازاظہار اسرار نجرم پین
ستن یاس ہن جبریل امین
خلیل کنژہ گوبنا رہین
دپک یدژہ ہن نار بریم یمن
محیطن نہ روزن بودارت دپن

خلیلن دپوس پتھاہ حکم خدا
بہ جبرئیلن دپوس لفظ لا
خلیلن دپوس کریم حکم آلہ
پوس جبرئیلن ژہ ما عاجتاہ
دین چھوم بہ عناہ ژہ کرن ولی
بس کرن ژہ حاجت منی زن منی
خلیلن دپوس کیاہ کرن چھوم سوال
سودانا پھوتہ ذات بیاہ و نہال

خلیل اللّٰہس چھو کھ معبود دنی
منارہ پھڑ دیوہ من مروُدنی
خدا چانو کیاہ خاصہ پروردگار
کرِمی تم تہ گنہ ار پھٹک زنار
ویچھان آسہ عجب کس اندر تہ بہت
وزان تس جگر بدل تنگ بہت
دین تس قربان کرہ
خدا چانو حافظ چھو کرمی بہرہ

براہیم پیٹہ نارس اندر بیوز
معاکم بو ہیتہ پان ہفت روز
زہرتہ ناری ات گران آسہ دود
گرتہاں امر یہوت ہران آسہ دود
تمی آسہ دوزان اندر ہیوا
بدوان منجنیقس اندر سنگ ھا

توکل علی اللّٰہ تم کرُنہ پور
بتوحید باری سو چون فرد بو
اگر سیرد بیت لفظ اسلام
خلیلس باتتس بلیہ کرکھ راہ
زتن دُور گوتس لکس دغل
بحکم خداکُوت وُدی در
انُس جبرئیل امین بفور
انِن حلّہای بہشتی بتن
دیُن تس تعجّب چھُونہ از جلیل
کرُت نہ بجز حق تعالیٰ سوال
اَڈہ دَدِ ہمی چھ بہائے درخت
سپن گُل کدکِ شاہنا میوُدار
سُہاہ آسہ خوشحال حضرت خلیلؑ
منارس ہیٹھی اُدس ہرودشاہ
دپان آسہ ضائع سپُن کار میانؔ

سپُن محض از باسوی اللّٰہ سُود وُد
بامرِ خدا نارتس سَرد گو
بتودی سُو مکھی گرِت کر کلام
دُدس بند و غل جامۂ پادشاہ
اما گو نہ تس نار موُیس خلل
سپُن ہیند اکِ ناگہ راداہ مدُر
مُصفّا یکے تخت سُوی از بلور
دَلِن تس خلیل اللّٰہس بے سخن
تعجّب چھُو از صبر توُ اے خلیلؑ
اِمی سیِت راضی زہ ایزد تعالیٰ
زمینس اندر بیٹھا دتو کھ بخت
بیبزرِل بنفشہ پھلس بے شمار
دران نار از فضل ربّ الجلیل
کران بو خلیل اللّٰہس کُن نگاہ
یہ بیکارگو داریاہ نار میانو

خلیلن ویتس کر سو قربان قبول
کرِی چھو کرتہ و دروین من نا قبول
باسلام من وِن اُتہ بانیہ دول
کتیشن اتیہ بیر خود اُبانیہ دول
زندو تھی ات پھر از خیر باس
چھو امت تھی باراتن پر دور باس
کرن دِن داندر بار رحم بد
کرن تر کہ تہ رزار بار کار رحم
ہیکار وپرت بارکار خم
زاہیان دِ دوُل و ناں اوس تی
کرتہ بان بعد والہ ابہر تہ دا زید
دوہ تن کبیر مُشعور کرن بار خیر
دام اسلام دین و داز
نصیب وا تو و پانہ و دیدر ناس

کرامت وحت تس براہیمہ سُند
الوک زُو دا ایمان مقبو لوئے
یکی لُوط بر دین لاران آو
ژتس تھاو ہاران تارخ سوزاو
بیہ بنت ہاران تس سارہ نام
بہ ہاران اکبر خلیلس چھو عم
بیہ بنت نمرودتس ئے عضہ نام
گلتان وچیون گو منتوی بر خلیل
درین حال سُوی شانزدہ سالہ آسو
بنمرود کر عاجزی ر عضنی
الوس چار عشقن سُو درنار شد
خلیلن دپُس اَن قدم زُودتر
ثہ پر کلمہ تہ کلمہ جاری پرُن
خُلیلس تمی آنو ایمان شلہ
سلامت لوان گیہ سوئِ پدر

سعیدو بدنشس دل وجان وُند
چھو یارہ خدا بوتھ فرکُ غنو لوئی
سوتس بابہ نفر ابن ہاران آو
یہ تس آذر بُت تراشس چھنا و
پتر بینہ تمنر علیہ السلام
سُو ہاران برادر دلس کاس غم
بدین آیہ تس مرحبا چھوی کُرام
بہت آسو بر تخت شاہ خلیل
بباغ جہان چون گُل لالہ اوس
یہ کیاہ گو براہیم بو او چھینی
بیاری سُو بر یار داد ار شد
کہ این نار گلزار چھوی غم میر
تمس نہ یر پا گو نہ آتش ترُن
سُو نمرود مردود بو الو دلہ
وُچھان بو تمس تہ گو نہ اثر

سمینت تخت نمرودی پنیشاہ پھیر
زودین بہ ابراہیم فی الفور نیز
رضا دو نمرودین حق انزاونیب
فضا ان سوکند الاخی تا واہیب
سمان ای بابہ اسپ بعد ازو
زمان اَی بابہ بیرن برج اسوی انشد صلی اج
کرن بند سوی آکو دوا دارین
یارن پنجہ او دست وپایہ نیش
تمس پاسی جان و دل خُن تن
حقن جبر بلین و دین الگردہ دردنار
اگر دہ جل و چھپر چہ پیش تمعیل
زو تمس کلٔت نس حکیم خلیل
بجا النبی اسیش ایہ ...
بمن خ و برحت براہیم
ہوان حیت سوی ... کیہ ہیم
پس انگہ بفرزند خود ودیتس
کرن عقد شرعی بین شادو
ازان دختر یک اخر حرمتس
حق بیت فرزند دتی ہس
مشرف تمی از نبوت بین
تمی خاص حق از فتوت بین
بجرت بوون حضرت ابراہیم
علیہ السلام بسوی شہر شام و
تعقد شرعی بستن بسارہ خاتون
بحکم خالق تہ بیون وچیگان
غرض یلہ براہیم از نار دراو
بعالم ہمہ دینی البوہ باو

موڅۀ ته شو دين و آئين گو
سخلونۀ ئې نا ودت خاص حق
خلل گوم از دين تو واړياه
سخاوت گلزر چاڼ ئې شو مشتهر
باصحاب خو ډير انه ملک من
سوئ شام هجرت زبابل كړگ
پكان ساره خاتون تس لم طمين
انوي جبرئيل امين آس ئو د
خليل اللّهن اُوسجا حكم پاک
ديان ساره زن آس ستي حوچين
بغايت جمالاه ئس بو عيان
پس انگه خليل اللهن هنو حمار
كرن ساره خاتون تس پټ سوار
نجرم دلي شهر حران واپت
كمن گوک مصر اندر اک شهها

سو مر ود مر دو د غمگين گو
دين ئس مره د سلطنت گوم شق
گمرز چاڼ سارن بشر ياړياه
صلاح چهوم يو ان شهره ئش گرته بدر
رفيق و نگهدار جهوي ذو المنن
بفضل خدا بر سفر دل دَرگ
نبر گي اکس منزلس تام وات
به سارا نكاح كر سحكم و دود
به سارا ستين خرم و شادناك
تفاوت نه كنيزاه بزيب و برين
دو هيم جوره كانزاه نه تس درجهان
ژه قيمت نمكو بيت درهم شمار
درين وقت اُره تره ژه عمرش شمار
سوئ مصر گي برته ايام كيت
سياه كار مردم گرتا بے دها

کرُن توبہ رُتو حال گو بیہ تس
بیہ خشمہ گو چشمہ تس کور شد
ِتزہ بارہ کرُن شور بے زِود گو
کرُان زارہ ساریس کرم می دُعا
دِیُس تمہ چھوی آ یہ زین دلحزین
براہیم تم انا وُن دَوان
ٹکان آس جبو ِل سخت نک سینہ
شہس دٔ پو نہ نی چھوم دپان مہ خدا
بدو نیم حصہ کرُن تت ہتون
دُعا گرنہ شاہس بَلبوزو دتر
لبارہ دپن این زِن نیک خو
یہ ژی نش مِہ گوتی مہ تس نشہ گو
بتہ ژی مِہ بخشی ستم مِہ کروی
بخانہ انگ آن کنیزک دوان
پس انگہ سوی شام تراو گو قدم

نظر بیہ بر روی او بیہ تس
کرُن توبہ بیناسوُ فی الفور شُد
ہو کھوی پان تس سوُ تہ گور گو
بُو دن بجہ زہ تہ دُ زہ ژی نش جدا
بیہ از شوہرمن سوُ از حق گزین
مہ بخشوم کرُم توبہ از صدق جان
سُو تیتو تام املاک خود تراونہ
یہ کنیزاہ شہس لوجہ تہ کرُنس عطا
رٹن اک بجود بیاک شاہس دٔ تن
کنیزاہ اَنِن حور پیکر زبر
بدانم چہ ظاہر ز خویشان تو
کران گوس توبہ ژلان دٔ ادُبہ
مہ بخشوم بیان نٔ ایدن نی کروی
سپن خوش تھوک آ جرہ نام آن
زا حوال شہ سارٔنی دتو سہ دم

ڪيم باخدائي براھيم جنگ
وزير ويس آسمان تي بلند
وزيرن ڏٺو اڪ صرح تو تيار
بغايت بلند ۽ نهايت ٿهندوي
ڏيان اڏسو هٿ آسو گز پانڌساس
ڪيهر تنت ڏه فرسنگ آسوي ٿيهوي
ٿهنوي لوڏ نه آس ٿيهو ازڏين
وڇوان آسمان ڏي ورنت هر کهست
زقهر خدا آءِ وادواه شتاب
سرش ھيو بدريا نه باقي يه ھن
صدا ادا ٿهتي دراوبس هولناڪ
ٿهتي ڪل سيڻ ھم اڪ ڪُند ڪلام
ٺهاه اختلاف آڪ اندر بيان
غرض چون زبا صرح مزدو ھو
ڏيڻ باخدائي براھيم جنگ

ڪهه آسمانن ھٿي ھيد رنگ
ڇهو شڪل ٺهاه تو رواتن ڪمند
نه يعني منارا ڪرو توه استوار
ھو سوي بنا تاسه سال لد ڏوي
ڏيان اڏ ڏه فرسنگ سوي پُر هراس
وڇهون آسمان بر بنا سوي ڪهتوي
پشيمان ھيڻ شاه بيره لعين
بروز دگر سوي بنا ھيو وسبت
ڪڏن ڪن ھمڪو ھيو وسبت گوخراب
نه ھن ھيٺ گرن ھيه مزدو ڏين
ٺهاه ڪل سيڻ ۽ اريا گے ھلاڪ
نه لوناني اصلا مفصل تمام
زوه ويسنت گيه اندر جهان
سو مزدو شه خشم آلود گو
ڪره ترا ونم قصر ڪرنس بو تنگ

مقابل نس بيت بر آسمان
ڪره کهانه ڪرنس بو شغل جان
بغضم ابليس ڪرڪس چهار
وچهن ڦو ٿاه بيو ٿهيو شمار
ڪرڪس چار ڪوسه ڪرڪ اڪ صندوق
نه ڊرواته تت ڪهه در تخت فوق
انڪ ڏٺو نيزه ٺو ڪن ڏون اندرن
بصندوق يعني سو ڪرڪن ڏون اندرن
ڪرسنه ٿهوڪ ڪرڪس ان اندرن
انڪ چار مردار درڪار بوڻ
ٿهوڪ بر سر نيزه ماسن ڪو
ڪرڪن ڪرگس بيت صندوق در
ڪرڪ ٿيوي مردار ھيو رڪ بر

[illegible]

دیُں شاہ مرودنی بر خدا
چھو کمز و رسارن کران سوی خدا
یہ مقبول مردودنی یام ہشت
جدا پاک و ناپاک کرتم خدای
ہنمرود مردود سوی لیرہ دراو
ڈکن پٹ زکھر و زدین کرنہ داغ
وسان بن صدا از پہ گرگمان
گمان گوک کوہ پٹنہ جایہ ڈلن
چھو گرگس نمرغان بڈدی جانور
دپھان و انہ چھوی لوت قحتمس
لعین کمانہ ٹھی تیر تھاو
خدا ابن سوار خون ماہی برت
زمینس ٹھی وات آن دلو فن
لعین دیُں می خدا مورمی
خلیلن دیُں کس کنا مارہ تی

دیُں تم وچھوتنا زہ کیا گو خدا
دنت ئی سو دارت دتن از ہوا
خدا صاحبن نیو سو اندرہشت
نصیبہ اتی بو زکس کیاہ بھای
زمردود مقبول سوی تورہ آو
کہ آغہ باتش تہ بندہ بباغ
ہویدا کلن گوک کوہ گی زبان
بیکدم ہلن نہ بیکدم گلن
زمشرق مغرب سودوہس اندر
زحق بڈ عطا چھی یہ ہمت ہمیس
سوی آسمان نخود تر تم یہ تراو
انن پیش لس آو شادی کرت
براہیم گوتس زہ ایمان ان
نشانہ یہ چھوم خون تم رمے
چھو طاقت کس خون سٹی مارہ تی

یہ فوج خدا و بدفرما نروا
نہبت آی دِرت پھیم دریوا
عجب استادہ بفرمان کرک
نقارہ ہیو وا لونہ جاکھم کرک
سپاہ ہا تکرے انکی بیکبارگی
گگرتہ من پیڑہ ہو بفسحوارگی

ییوس اوتم در بوت ر
گواہی دی کس کمزچی رجا
کرس لزبوچی بو اصلاح وبیر
مونہ کلمہ پر پیش آن خاص در
بہتیل موڑ دکر زبان صاف کیا
براہیم برحق رسول اللہ
پیدوک تیرہ تجلتن پرزالوالو
توبت توہ تیوتہ بدرباز چینو
پیہ دیوتہ ازدین بو احب بی
گواہی دی کس ثرہ کیا چھوک بنی
پہ بوزت لیوتہ ھموتہ بر
بو جید باری موڑ تام زو
کرک حکم لورکتہ والک منی
انی لحظہ در نار زالک منی

٢٠

انی فکر کر کیاہ چھوٗن زورچان
نصیحت یہی بس چھ زورآ ورس
مگر غزہ یُد زیر چھوک باسپاہ
غلام احمدا منگ ثہ یاری ازو
مُہن منز موہا آسو سردار شاہ
کہ یارب توانا ثہ یزدان پاک
زہر عضو تس بو اک عضو مُہن
سبحانہ وچھیت حال ہن تنگ ہیوٗٹھ
بزان گعنت زین نوع فتم جانور
اکھاہ موٗدنہ سانہ دستہ لشہ
ونان ہُی بہ ہینی شُو موٗ ثادتس
دوان ثہ ہرٹ سٹھاہ بو کرُنی علاج
دوان ثہ نڈ بُس آسو پرسر متس
بامر الٰہی ہُس از جیل ہو وز
دیُن تس ثہ پرکلمہ روزک کھیبا

پہلوان ثہ کُس چھوک الوکت بادپرن
کھوژان آس تُی دمبدم داورس
نظر کر ثہ بر فوج نمرود شاہ
یقین زان عزت نہ خواری ازو
مناجات کُرتم لبیئے آکہ
نمرود سوزم کرن بو ہلاک
نمرود دُچھ کیاہ کُری غزوہن
کوٹھس پٹ متس لشہ لنگ ہیوٗٹھ
یمو فوج ساروی کرک مختصر
متن کینسہ اک بار انو نہ نشہ
تتی مغز متسند غذا آو تس
یو آتس نفع آسو نہ غیر کاج
یوان آسو آرام خوشتر متس
دوبارہ بنی گوبرآن تیرہ دوت
ثہ دون عالمن ہند بگادشاہ

ونی کس شہادت ونتہ نترہ یانی
پہ جا بمردہ بن بال الح غزونان
نپوتہ تیو بالہ کرتہ ہر ان
دین بیر دن زینب منی
انی جبر بیل ومن خصر ابراہیم منی
پہ چھوی حضرت خدا لیل تان
مرن وتتہ نفس کلا خدا لیل ان
بس سوتی باد الیان مرشیح زود
زبنی بر دیدا وسوتی دیاہ اسود بوت
بیان دو میر نسوخ و مرود خاص
روا نبی بنیخ دیاہ اسو باسوتی خلاص
کران نار نیخ اسود وان پیر ابراہیم
بیل وزیتی ودوان تیخ ابراہیم
لبان پیخ دیان لیون پیر ابراہیم

بجهه سنانا هاجره باد
بسے سلان ابن ابن جان باه ابن
نه میوه نه آباه نه آبادوباه
هیچ دی بارچه نهیمه ربش نه دکه
زنار جدا هی و دران تهاسه
بچون بهاجره شنه نه منصب باد
کرن بر صفا مه به آبارش
چهو سنت دوی حاجی پیاوه

زه اڈلتی کلیچ جو زبان تنگ آو
دپان اڈ سو موه چار صد آکه اسو
دوان چوب هاس بوی باکن الها
سوموه ژلو وچپت مرغ هیو بزرگ
پس انگه یس از قوم مزدور دود
خلیل اللهس هیت گی تم شام

کرن زره ازندورتی جان درا و
دماغس اندرتی کهوان مغز لوس
بران لعنة الله بوین دائما
خدا سواونته کس چهو بزرگ
معبود ایمان الوک زود زود
شهرها مسلمان هین و اسلام

چهو سنت الوی مروه ابن طواف
کرن در صفا مروه شد غیلین
بها ابلیه چون هم پسر ابراهین
بها عیلینی باپت نه اراده دوران
انی درادوا وک تهت جهه زمزم دوان
به اراشوباه تهت

تولد شدن حضرت اسمٰعیل از بطن هاجره خاتون علیه السلام
و بردن حضرت ابراهیم هر دو پسر و مادرش در مکه معظمه

برین قصه زاهد موهیب لبیل
تتی ساره خاتون هاجر بهم
زهاجر سماعیل دراوار حجاب
درین وقت عمر شریف خلیل
سین ساره ولتنگ هر ولد
کدت زود نزتری ازین خانه نن
در آن جانه میوه نه آبا بود

به بیت المقدس چو آمد خلیل
سین مد تهاه واتو حکم حسکم
تولد سین نور چون آفتاب
همی نه لنژ ۹۹ سال بے قال وقیل
بوهکنه کرت ای خلیل صمد
به تراوت به تنهابو ویرانه ین
نه آباه و یا اک خسرا باه بود

انی چهو کرته کوک هاضم نه آب
گندن بونها از ریگ شد سنگ تاب
به فضل الله گوهن پرها نزدول
چهو تهت نوان رشک حاسد فضل
خلیل اللهن دوسین کیو زیکال
نه آنه ها کیاه طمع آسه حال

زساره خلیل ونس عمر
بتجویم سر پاک تو دوس
لهه هاجره دراتی شادمان
برین عده در مکه کوسوی روان
تهواره ها قاته تول کرده ربر
دیبی هاجری و بس ده نه ازشر
تهمنده غم نتی گرشان
چهو مرد بس تهاه غم بیا لکنل

روايت ڪران ابن عباس ڇهوي
ڇڏي دي با شير ونان ڇهوي
براهيم جڏهن هاجره واسمعيل
بمکه نهوت آورجا ڦاڻ ڦل
سپين ليو باغ سماعيل خاص
نگاھ ڪرڻ گسوار تھم خزاص
بتقدير بر باري خداوند گهل
زبانِ غم ھمان هاجران وهجرتل
بمکه دفن جان وهين جان پاک
سماعيل و اراده شد انڌ وهناک
ڪران هر ڪنگار سالڪ ڪهاڙه وهجرين
رضا داده بتقدير جان آفرين
اجازت زسارا خليلش هين
بدار الامان تهم قدم پس ڏني

سجا هاجرن الونتس مرحب
سپس هاجرن ان ڪنباه زود تر
ڇهلون هاجرن لنفسي موي هرش
ڇهو واجب برن راضي شوهر ڪرن
ڇه شوهر دپان هالڪن با دهتاو
سماعيل ڏبشت سهاه شاد گو
زه ڪهور هاجرن ڪنه پٽاڻ تهند
مصلاي حجاج سوي سنگ آگ
اجازت هتوڪ هاجرن بارا آي
ستاده سچو آسونس هوش دل
پڙهين ڪٽر ڪرن اڪ لراه تم تيار
شرافت پچه جود وڪرامت سجود
مرن لتس ڇهو بهتر يه پس آسته
الهي عطا ڪر زه جود و سجود

بفرمان بري لبو تمي مرتب
بر آن ڪهور ڇڏين تهو ڪهڙين ڪره
بپن انگشت پيچ نيمه ديگر ش
سنسڪرت زبان راضي شوهر ڪرن
نسنده حکم آن سجا فرض آو
گمت بوڏمنس خاطر آباد گو
در آن سنگ و ڏوي قدم ش تهند
مقام براهيم تت نام پاڪ
سپين مشغل جان و دل با خداے
بيڪ ڪروه وآتان بوجوش دل
دوان خلقتي تت اندر آسو بار
سو گو مردحق يم زه يين در وجود
يقين ڪر خدا راضي تس آسته
سجو و خليل تو آن پاڪ بود

رحلت ڪردن هاجره رضي الله عنها آمدن حضرت براهيم بمکه شريفه بار ديگر

سپاڻ اٿو باميت بتر بنه بلقيس
سماعيل و رضا ندو هجرين ڇهرام
سماعيل رضا هيمر آ
خليلش بغيرت ڇهي تصو
زن ايشان بهمت نمي تقصير
برنفر اين آسپر پنهي خليل
ڪرن ناسي ڇهي يه شب سليب

زانعام و آڪرام رب ڪريم
نديد لوپيد سهتين وصاحب ڇپ
زبيهان و ادارڪ ايمه شفيع
و ديگر نيڪ تنه ٿي ورنه مهيبائي سلام
حيرن احمد ڇه انهم سپي سعو
سمع و ڪيا آ جيزه
باغ بن ڇه زدي زي و زين نينغ آ
سپرهپان انصد از ان نيغ نمن
ديبنچه نجي ابيري باپد بي نمن

چھوتم دو متوی می زن نوشہ کر
کرن بیاک تیتھر سین شاد تر
بنیو نہ ملاقات فیسر ندتس
نوشہ دل کری خوش تعظیم تس
بنعمت شہاہ شکر جاری کرن
تھوی شاد کرتم دل پاک و
خلیل اللہن کرتس پہ دعا
پتھر آس اصلا نہ وقت تمی
بو وسنہ پتھرا نوکہ وعدہ سجا
دپن تس سماعیلی دپزہ ائی
سپس آو تہ سوی گرہ یام ژاو
دپس تمہ کیا صاحباہ والی جان
شمایل تسند گرنہ ساروی بیان
چھو دوہت تمی یہ چھزن ترہ زن
اگر آسہ گن ن چھو بلبل چلان

سو نزاون بجا انونہ حکم پدر
براہیمس آو سال دگر
ولی گو دل پاک خرسند تس
ضیافت کرن سخت نکریتس
بدپیدا یہ او شکر باری کرن
سرو پا چھلون از سر خاک او
سواره با قصے لدک ڈ ود پا
لبارہ کرت وعدہ ئی لوی ھی
صلوٰۃ و تحیات تس از خدا
چھو واجب چھن براندہ کن جاچھی
دپن باژ تی حال و احوال باو
چھونھس منز تس آس خیر نشان
دپن تم سو گو بابہ یا نوی عیان
پوہی صاف گو برندر چھنوک سخن
نتہ کند آسن چھو بلبل گلان

نو بیان گرن حضرت ... خلیل

٢٣

چھو پیغمبران تواب چھوی وحی
زن سارا سو رخصت گرفتہ زنان
برای خدا آد و بیت الحرام
وچھون تم پرواز ام پیر
معنی سہ ماجرہ پن بیو پیر

پھوھ اھو زہ چھم کرس سرمہ تاک
چھو سالس گنگھون فاقہ تن تونگ
کرتی شاد ہونی نہ ترن متن کل
سماعیلس تو ورتر زہ چھل
خلیل اللہ ھاجرس کن دوی
معالم و نان آسو ستہ کہ سوی
مدارک وی نان تو تر دہ سالہ بو سوی نظام
ورین وقت نہ سالہ بو سوی

خلیل اللّٰھن نہ ھئرن سینت شراک
بھاجرہ ڈوان آ و ڈیو ا جیسیم
چھوڈ یو مُنت خداین یہ نتن مار لوئی
سماعیلی نشن ڈوان گو بیتر
ڈیئن تم تہ کانھ مول کرہ نہ یہ کار
ڈیئن آسمعیلن رضا چھوس لعج نت
سیس آ و پاس لنشہ اسمعیل
اما کیاہ سنا گو خلیل اللّٰھس
ڈیئن ستہ مہ در خواب یو ٹھم عیان
ژہ کیا چھوک ثان مصلحت امہ ون
بوان شاء اللّٰہ کری صبر نت
مہ وسواس تراوان چھو دیو ا رجیم
ڈ زک کنہ بردوی ملعون شعار
اوی حاج تراوان سنت کنہ فل
یکان آی شادی کران در منا

سماعیل نتن پہنت ڈوان ڈھا دناک
کری مارہ چھوس یہ یار رحیم
ڈیئن ھاجرن یہ رضا ژ ھار لوی
نوان مالو چھوی مارہ نی چھم خبر
ڈیئن یم چھو نتن امر پروردگار
مذلت دوشن جاینی گیہ لت
نوان کنتو مہ چھوک یا یہ و نتم دلیل
مگر ڈت رضا آسوی اللّٰھس
نچو کہ یہ قربان کرہ ھم بیان
ڈیئن تم سچا حکم حق ڈو دان
مہ کریا یہ تاخیر و تقصیر اَنت
پھران چھم مہ سوی زرہ مستقیم
کرک مال پتر و تتی سنگسار
بیتت تم زہ صاحب ز ابلیس ژ ل
سو قربانکوی حاجین ھند بنا

خلیلن ڈیں ؤ کینت ہمی تیار
کرن قم ڈیں بر اُشتر سوار
روان گو تہ کو پیدہ ابر سیاہ
پہ بت یوزہ سوی جائی پناہ
باندازہ خانہ کعبہ بود
خلیلن پئی کرہ بنا خانہ جہان
بتکلم کرن یا خلیل ہمہ آن زمان
بو چھپس ہی ایوت کر تہوت خانہ تیار

کھنؤس خشم پر سنگ دارت ژن ون
بیکبار دپو تھم ژہ مارُن خلیل
ذبیح اللّٰہس ہیتھو نہ اک تا رمو
کنن گوک تکبیر و تہلیل وحمد
سجاڈی لوتُت معنۓ خواب را
یہ سنت چھو دروقت قربان دا
فدا اسمعیلس چھن گوسفند
چہل سال آسُوی بہشتس اندر
دپان اُڈسو قربان ہا بیل آسو
کران حضرت شیخ سعدی بیان
چو بند بفرمانِ داور بود
خلیل اللّٰہن مور سُوی گوسفند
حوالہ کرُن ماجریں اسمعیل
سپُن مدتھاہ جبرئیل مین
بناکر گراہ بیتِ خلایق سمن

خلیل اللّٰہس کُن کران کت شرن
سُنت بار و الوم ہمع از جلیل
خبر دار چھوی تین ژلک از گلو
چھو تکبیر بر حق سو تہجیل وحمد
کرُت استادہ ژہ ہینوی خدا
کرُن اہل قربانی چھوی ادا
لڈن اَبلق سٹہاہ دپیسند
سٹہاہ آسو فربہ نہ چالاک تر
کھنتس ہٹی پانہ جبرئیل آسو
سو فرماوی یہ کرن عیان
خدائیس نگہبان یاور بود
یہ بیش خدا گو سٹہاہ ارجمند
سوی شام گو پیش یارہ خلیل
تحیات ہت آوش ہیٹ مبین
بہر حال ہر سال تت کن نمن

روایت ہے در بحر موا ج چھی
ہنیو کہ ڈرہ بر چون تاج چھی
آنان ...
خلیلس ... حضرت سمعیل
براہیم ...

25

بنی آدمن وُ اتنہ وکُ کُنن — بنیمت چھیم آس وُن تمہ ننن

بنصیبہ خدائن مین حج سو کرُ — نمو اکھ نہ یا زیادہ لبیک پرُ

کرُن حج چھُو تس تیوت یم ہُوتُ وُن — بباطن وُ نُن ظاہرا کرُ یہ بن

خلیلن بسوٗے خدا پرِشُن — زمین ختم گو وادہ کانہ بنا

بپا کیز گی تام گو آن بنا — تقبل دپوک کار مایہ بنا

دِپُن جبرئیلن دیان چھوی خدا — چھونہ قدر چندان اتن نزد ما

اگر کینہ ہند بار خاطر تو لگ — گرُسنس غذا دکُ برہنا ولگ

تہ بہتر تہ تعمیر کعبہ بدان — کرتن اَت طواف ظاہر چھو جان

انکنا دلاہ اکھ کیف زین سبب — رہانی لبک تُری نہ رنج و تعب

بہ از سنگ و گل خانہ کرہتن ہیار — دلک خانہ لُدمی سو جانی قرار

کرک صوم و صلوات و حج بیشمار — دلاہ رنجہ ناوک گرُ چھی ناب کار

عملہائے نیکو ہزاران ہزار — چھ ضایع تمس یُس کری دلفگار

پس انگہ خلیل اللہن نذر کرُ — بجز میہمان زہ بری نہ بویرُ

مناجات نمودن حضرت ابراہیمؑ از حق تعالیٰ برای زندہ شدن مردہ

نفاسیرن اندر چھوار قام سُی — پرانی چھ تی خاص تہ عام تی

نیلین خدا صاحب کرُ سوال — کران مردہ تی زندہ چھو کیا چھو حال

شہ چھوک آیہ ونین شد عالمین — امتہ وقت زیادہ یقین

معالم لکھان ابدا بست چھوی ان بہ کس — پکان بر لب بحر شیطان وُ دس

اُت اندر چھوک وَرا کرُو چھو نعم زودور — بوان مار تس برد بحر کی ہر

دپن لیو بہ جیلا خلایق ووان — دپن دام پیرن تم غم لیو دپن

پیپردارکیو یہ اپیو چھک پیو — پرُتن ہتزن پرکلہ گرُ سا

پر اکند یی اَت جمع کس وُن — میادو تا دانی جل ہیا

[illegible]

[illegible]

غلولہ کرن چار یا ہفت تت
کرن ہنو ہنوی آلواپس ہمن
سپین زندہ از حکم قیوم وحی
پچھ کہنہ چیز سنت خلیلہ سندی
سوت پای جامہ ولن آبدست
بیہ رسم ختنہ ہم
بہ تیشہ کرک ختنہ پانی تہ پال

کو ہین پٹ تہون رٹن کلہ بہت
دوان گے بسرہا ہتو لاج تن
یقین غافلو کر دلس کاس کہی
زنش تھا و یار خلیلہ سندی
بیہ کرتہ مسواک تہ گو نزہ لیست
بوڈن وچھ اول تم دیس کاس غم
دران وقت بوی عمرہ ہشتاد سال

آمدن فرشتگان نزد ابراہیم علیہ السلام بصورت مہمانان و خبر دادن ایشان بوی از ہلاک قوم لوط و فات خلیل اللہ

دو ہہ اکہ جمع ملک بر خلیل
بعد ادشان آمنن اختلاف
نکو روی خوشبوی کر دارہ جان
بصورت جوانان ہمی امردان
خلیل اللہس پٹ کر کس سلام
مہ معلوم تو چھو نہ کیاہ ناوچھو

دوان آی از پیش رب الجلیل
مقابل ونان آس بہ بو زصاف
خوش اندام تہ فرحت آثار جان
دچھت تم گرزہان شاد بوی غم زدان
دپوک تم بو آس جواب السلام
باین قد و قامت بہاہ بادچھوی

27

دیوکش پچھ ابن قاصدان خدا
زہ شادی کن ورزاد غم جدا
خلیلین دیوک دہ کردہ نہ خبر
بوکر ذبح کرہ ما ذہین [illegible]
بہان گوشت الیہ جبرئیل پر
سپین زندہ تا کرہ [illegible]
روان [illegible] سوکہ مالہ تمام
[illegible] دچھان اکس بارہ تمام
خلیلی [illegible] خوش خبر
دنی حق تعالیٰ از زمانہ پسر
[illegible] بہ اسحاق نام
[illegible] نبی [illegible] کلام
[illegible] عمران نیک فال
[illegible] بہ سان [illegible] سال

نمنت تو تہ ہنت تہ بہ زان عیف
کرک ئشے دردل چگونہ بنہ
بچہ باپ و مادر دوان سوی لد
زبختائش حق مہ کرکہہ قنوط
وہن ورہی کینزنی نسالنی
کران اہر معروف آسوک بیان
کران اہر آسوک سو خیر التسی
فواحش کران آس ہیدین گی
امردان کران حرم یا امردان
لواطت شب و ورزلوی تم دندان
وتن پٹہ وان آس ایذا دوان
شریعت براہیمہ سند تم دلوک
سپن بدعمل سخت لود کنہ باک
ڈنی کیاتی بد شہر آس ہنج
جہان ہر شہر لوی آدمی

بمعنے زنا العمر شریف
فرشتو دلوک قدرت حق ننہ
زہیران عجائب چہوکیا از احد
بہ تندی پچہ آمت پئی قوم لوط
پرن وعظ کیتاہ تمن صنانے
بیہ ہی منکر تمن کردیان
کران کار بد لوی دہس التسی
حدودل تہ ہل دی ربد آئین گے
کران آس نن پاڈہ تم چون دان
بیہ کو ترن زارسی پیم گندان
ہر کس گناہان آسو یا کاہبولن
دتن تم تندی بچوان کر شرلوک
ہتوگی اقہر خدا تم ہلاک
دوان حضرت لوطسی آس رنج
کران در بد و نیک بیشی کمی

زمردان حسنکی ہر شہر پچھ
نہ شایان کران کار دروہ دراس
ہر کہ دور ازنیچ بدزات اس
مختن شہر نی چہرای کیا زوال
بیان الطاعت لوبا لاعمال
سدوی سو نکی تیوا دوی ردستوک
خلیفہ جضرت وزشو تو نکی
ہی تیرس کرنکی جیابین ہر
روایت پچھ انذ قصص الشہر
بخواہ خدا تم سماو رای پچھ
رسولانین حق نگی الوکی تیر کلام
کرک حضرت لوطی پر سلام
دراہم زمر سدوس القدر جاتس
سوک شہر لوہر دعوت ہین

پیاکنندہ عشکین گو لواطہ سب
صفائی تمن ہر جہین ضرورس
گمان گو کر یم مرد ما و چھیم
دیک قوم مم آزار کا فرہیم
خبر جا ہیں ماتزہ مین رنج فریب
پو فعل بد پنہ پیدم عصیب
وشن ونج ورستیم سیوم پروردگار
اسیر لوطہ تقوم بندیگا
کہ ناز انثبات نہین تیش بیعوذ بالجب
بیکسلی کنفتہ ووان مرہم آجن اسی بیان
دیگیش کیش کران آنیا جہیم امرتی بیان
دیعیم نم تہیم یم نیزین تیان

ڏپوي جبرئيل بيڪال اٿي
بدروازه شهر هم هت سوآ و
اندر ڙاو شهر سڻ ٻن بيه اٿي
انڪ بر زبان يڪ سخن چار بار
زن لوط بدکار و کردار آس
ٿي حضرت لوط مقبول تر او
چه اگر نيڪوڪار ٿئي بدزبان
ڏبان نجهني ڇوته پڇس چه ڏر
ڏواڻ گيه قوم س ڪرڻ ئي خبر
ٿئي آئي از بهر فسق و فجور
ڪرڪ ڏور لوطن ڪرڻ نه رها
نبي لوط نرسيد انڪار شان
ملڪ اٿس چه آمت ٿين بر عذاب
بڪ خشم نسته گيگ چشمه ڪور
ڏه لواٿس پهرو تان نه چشمه باز

شهادت پيا اڪ ٺ وروي اندر وچهي
ٿس نش سوآ وڪو سخن بازدراو
گره واڏو تا ست ڏنڻ بيه رتي
گواهي برابر هي آبه چپار
سو مردار ميليت بگفتار آس
چهو افسوس نش دولت دين را او
ڏوهس لاتته روز راتش ونان
زنانه زڪذب ريا حيله پڙ
چه از لوطسي آمتي پڙهه زبر
ڪرڻ بند لوطن شو دروازه پور
اٿي ڙاي اندر ڏ ديوار ها
پڙهو دڀس ڪهوڙه مه نه آزار شان
ڏڪ ڙهٽ لوهن جبرئيل شتاب
ڏپوڪ پاڻي توبه ڪر تو لکه شور
دگر باره لاگو نه گردن فراز

هبوت صبا ازدر بيل امين
شبا ازدر زمانه سوبيل امين
زن لوط ڪافره ڪافرن سين هو
ويڪيت آسنگ چهپ زن ازان اندر امين
بابه صفت ستر زمانه آنڪ امين
ٿي نبي اهنرا شئي هٿ ساه عيال
ڦهي پٽ سو پا بانانه الڪ هي بيل
هرنيو زمان زمان اڪ حرف سيد
هه هو پڇي چيز سين بيان

پڙهو سوره نهڪ نهگون رنگ سي
هرس هنڪه وز اندر شيرائي سرڪ
تهيو چيو آسپه نين لوط سواه
زن اهنا هنآ هو پهاڙ ڪڻه وار
هبوت حيا هنگون جي اندر ڪر ليو ديني
خبر هبت بني بڙهو رات هونهو سر
ڪ هيس شنگ پڙهه خري ڙي سو
ٿيو ڪنگ ڏونهن هيئه هو پور

هبونه هيو اڇوت گهواره بلو
ٻازام خفته نه بيدار بلو
دران آسويئي زونگ گوشه هو
هنيا په لوزت ڙه ساوين نه
هر چال يس لويه ڪرڙه ڪران
اهس ٻنگون لويه فڪره تران
ٿهي نين نزديڪ بآسمان
فرشته ئي لوزبانگ ڙسگان
ٻه واره لوز ڪي خروش ٿي خروس
ڏرهل زن هي اهسن رن ايمان ڪوس
ڏپوڪ پر حرڪت لوه ترڏون هي
هرڪس ٿين سنگسار انبيه
هرسنگ لوه نام هرسنگدل
ٿين سنگ وارثي هر سنگدل

ھمتن یادہ لس وون ھمتن سل الھی
دیپان او دو کھنڈل آ سی مقام
و نان کو اخبار اخبار راہی
باکرام درشت مدفون رہگا
زو بیانی عذار بیرون رہگا
نوئی قدرت نشان بیانوی تبو
بموت نہ خلقت اوی می تبو
اول کار عقبی کرم اختیار
زو بیا و عقبی بی گرہ کار

دعمرت شریف نقش علیہ السلام

وفات حضرت اسماعیل و حضرت
اسحاق علیہما السلام

سماعیل اسحاق فرزند او
پیمبر دو نی خالق کریم

۳۰

مین ظالمش جہان آسہ تنگ
بمعنے بلایہ کوسن پٹ مِتس
تبغسیر زاہد بہ مرقوم چھوم
لوکٹ کن سیو بہ زنہ زن یوان
چھو لکھو مُت اکھ گو میان حرم
معلق سو کن روزا ند رہوا
یمی سانہ بیرون سو گو از حرم
پس انگاہ لوط نبی باکمال
بطاعات حق تت سو مشغول اُد
سماعیل خوش کیاہ نکو فال آ سو
خلیلس بلیہ وا تو وقتِ رحیل
وصیت کرن سوی فرزند ما
عمل می کرم کا متی ترِ آن وَ تو
اوّل کھیوم نہ رزقکوی کہنتہ غم
دُوِیم کھیوم نہ غیر مہمان طعام

متن پٹ پتو ما رہ باران و سنگ
بلاین ہندی کوہ کھسن پٹ متس
کلان سنگ آسی معقدار خم
یتیمی پاٹھ اخبارہ مخبر دوان
یمو اندرہ نا چل کرنت دو دم
بنا مشس یوسی آس ڈجنہ جوا
تتی پیہ یتس پٹ زجان گو بدم
خلیلس نشہ گو باہل و عیاول
سپس آ و اسحاق اندر وجود
زا سحاق از ہو سیزدہ سال آسو
گزہون سعی حق گو سنہ کھ یلی
جگر پارہ ما راو دلبند ما
ترِ شتی کامہ اندر بیابان یوانو
دیوم نہ بگہ کیاہ بو روزی خورم
سوم کا رجو رایلہ برونہہ آم

سماعیل سوی زک بغرب بدا زمین
در حجاز بیابان بہ بیچا بار
ہمتن کرند دعوت بہ پیچا دین کمال
مسلمان ایمن ابیکھ و دین کو رمتن
ہمتن نسکنت تر فرق کو رمتن

روانہ سوی نہ کہ آ گرہ بار سر
کرن معطبون بنس عطا کنند
یمن کدنس جعبت بہ سوورن بسر جعل ان
جانہ برگ تہ ہمنا ہمان بو سوا جا اپ بعد
دیہا نہ سر ہمام ہمنا تس ہمیں مدفون بودی
جھنہ بہ یک نہ بار بر سعد بتمیان سوی
خیمہ بتنا ماہ

آدم کرن تنهن پٺ ۾ نفس
جي جا ڪي جيڪي ۽ درود سان ڪي
سو يادگار ڪرين عالمن ۾ ثابت بيان
ثنا هي جيجان هن ڪي ثناء ياد

زعمر شيث عليه السلام
چه اکثر عرب خاص از نسل او
خصوصًا محمد شد دو جهان
زاولاد او در جهان آمده
سو کو تاه پدر خاص تنهن جو پسر
سو برج مبارک چئو کياه سعد ور
سو اسحاق چون ماه تابان بو
ڏڙس کو ڪنعاني مهتران
تنهن عيص و يعقوب فرزند او
به نزديڪ پيارا سو مادر تنهس
هنس عمر ه تن شيث با شيث زياده
عليهم صلوٰة عليهم سلام
ز مطلوب مختوم حصاه به گو
بروز جمعه ختم اين بهر گو
به کر وصف پياري خليل اللهس

هنس زياده سن نه تن هي والسلام
نهي فرع تازه چه از اصل او
سو بيشڪ چئو شاه ڪهان و مهان
بدا اين شاه شهان آمده
سو مانگين چه ڪيا خاص تنهن تيهو گهر
ز برجي که آيد چنين ماه و خور
منور از و شام و ڪنعان گو
سو مصدر تنهن خاصه پيغمبران
پس از مدتي از جهان هم شد او
بشام اندرون ڪر کهه مقبر تنهس
فقيهن بستان به گرمت چهو دبا
بر همه سند قصه گو ڪياه تمام
ثنا سوئي حق جان قصاه به گو
ز پرده هويدا اميوک چهره گو
ڪر و اس صفت و ان ڪليم اللهس

٣١

عيسى باڪرام ڪري ليکر
تو نعم الوڪيل و نعم النصير
غلام احمد ا ياد داد ار ڪر
ڪليم اللهن قصه اظهار ڪر

در بيان ولادت حضرت موسى
ڪليم الله و ابتدا خفت في الله اش
در درود سيل و گرفتن فرعون
اور ابهر فرزندي و خبر دادن
منجمان بفرعون ملعون
از تو لد شدن او

الوي تمام تري ڪيهي پيغمبر
به لادي يعقوب پيوند تي
وتائي ز موسىٰ ڪي عمران پئي
معتبر پئي هيو سخن پيران پئي

کوه بیت یه کمسون تو من بوزه یی
اګر دې پیر کی ور نوی ورزه یی
روانه شه یی کیل بچی قالاو بل
روان چی پیدا شو د بی یی بیل
کم ور حکم لوی کړم روبیل
پس خوښ شی ګړه تو ابو زاړو دیل
تر ملی پوه شه بیدا کړه کښی
دران غار آواز کړشی کښی

یه یاست وچوک لوی مصر که یه
کړک پړه پی ځک خدا اسا نو ګو
کړک شاد فرعون ملعون بی
که چون من بر بنیا نه شه کی
دران غار مطلب کل نام دراسی
چونه سو ریا والله تام الکسی

مسکنی جهوی
دین یش ته وان سر یا وین
دی دا وسینی زه ولغ دتیاو
خداوندی یی به توفیق بنده یی بیل
جنت کړ لکی تس شخ او را جهیل
دیخ ورانی خداوند ګار
دیخ و دولت خپل اران نار

زر و یم و دولت پدیا یی بیل
دیل پادشاه بن تعالی فیل
نه ورم غزالا رجهو ښت منه و دربا یی
دیخ تره اون نه بیچاره ټمیس ځغ
صفت مه اوا و علمه
جهوی مه کا غازه
دواځه و دیخ آرم آرمجه
حضت یا د ما دین صعوب

خلیل الله سره سنت نیست یه آو
لعینان کړن ظلم و جور وجفا
صنمها که بر شکل خود ئم ګړن
چه و ټه بو خدا ئډ نه یم لوک ګې
نه طاقت چه ونه لو زلس نه و کلام
اما کنونسنا واته اسنه مقام
خدائی کړن پاسی آشکار
سمت لوک تس ګی سو هو چه و دیل
بز دراو تهنا شو د ر غار ژاو
ان ښتهو بقبله خدا یس کنوی
ژه حق چه وک مه باطل کړم اختیار
منګان کهنه چه وسی نه ز عقبی لو چیز
به کنیزها منګی لو نه دم د ر جهان
بزاری یه ئم سوی یاری دین
نصیبه نه آسوی سعادت یمس

سو در وقت فرعون ملعون زاو
کړ لو بندګی می چه و سو لو خدا
یمن لوک ساجد نه عابد کړن
یه ابلیسی لجوز نه کړ نه هی
و نوم ز نو لو چه و حال بد یش آم
د نان ګیاه چه و بهتان نه بد کلام
خداین لسر تن کړن عبدار
ژه ان آب بد چه وک خدائی جلیل
ژهنت نال رچک بزاری سو آو
دتن سجد معبودسی ئم و لوی
معنی به دنیای ناپایدار
مه چه وم بس بدیا ژه تها وم عزیز
تلف دین و ایمان کړم بر جهان
دران نیل ګیاه آب جاری بین
مګر نخبیت نه شقاوت یمس

کہ ہر کو زحکم خداوندگار
کرون غرق در نیل تن چھوی سزا
جوانن لکھتہ رڈو یہ تہ دراو تام
بتفسیر یعقوب چرخی عیان
کہ فرعون ملعونی خواب ڈیٹھ
دلوک زن تس وارہ خوابس اندر
کری ملک برہم سو بیدار گو
زساحر زکاہن منجم تہ ساس
ونن خواب مینی نہ دپو ہس بیو
کھوان نان جونہ شبس بوی بدار
عبادت کران دیونی آس تم
کھان دیوی آسمان آنزمان
بلہ زاو حضرت رسول کریم
غرض حامل عرشنی از جلیل
کرو پیدہ پیغمبراہ نامدار

پھری بوتہ دیس دولت بیشمار
بلا گفت گو بچھ چھوتس ئی سزا
سو جبرئیل آسوی علیہ السلام
وہب ابن منبہ روایت کران
سہاہ آسو تعبیر تت بچھ کرپو ٹھ
سو دپیڈ شخصاہ پوز وزدوار
پراگندہ مغموم بسیار گو
کرن حکم ساری ہمت پیش آس
گذشت چلہ تعبیر ہت آس بیو
سو گان سی ہپٹ وہس زہ دا
کہ شاید ونن خوابکو معنہ تم
کلام ملایک بکا ہن ونان
کھسون دیونی بند گو گے رحیم
سپن وحی کاند بنی اسرئیل
کاٹی سوی زفرعون ملعون دمار

کرن آسہ پکس یرتی نکس
پھران پنت بتدبیر طاقت چھوکس
وران شب پیکجابی اسرئیل
ھوک وچھتہ تقدیر رب الجلیل
منجم تھی از شب بیدار آسس
پین کرن دین کار ہشیار آسس
سو فرعون عمران ہت مصر گو
ہمہ فوج دودنت بر شہرہ بو
لو عمران انس محرا خاص آسو
لعیش مثل بیت اخلاص آسو
ڈیلن تی اس پٹہ ژہ یہ خواب کر
پھران ٹال ڈ ہتنی اٹی لوڈ اندر
بعمران زن آیہ گی تم قران
انی لوڈ تقدیر کا نہ ما پھران

بقدف رحم گوهر نطفه و اتو
بزان دپو نه عمرانی ژوره تهاو
مبادا اگر سر به ظاهر شود
خبر کا هنو کره کُ سخت جوش
دپُس تم رگندان لوک بایکد گر
ژٹت جامه تندروی کره سیا
که اندر شکم چالو دشمن سو واتو
دپوک تش ژه کر صبر چاره کرو
زنانه کرکُ جمع مارکُ پسر
سپُن وقت کامل ته موسیٰ بزاد
دپوک پادشاهس د رینہ سُوزاو
مدارک معالم مواهب و نان
مؤکل تهی پاٹه گی موکلان
نچوئیں ذوان آسو ماران تس
هوائی زبان آکهنه کنهنته شود

مین شرزه[2] مریم ته هارون یاتو
یه سر خوف امُستد بفرعون آو
امس ہٹ یه فرعون قاهر شود
شهن پرژه زعمران به کیا و تهو خروش
منجم سمت گی پگه پسر
کران پشیں فرعون گی آه آه
مین پٹ لعین خشمگین گوک کا نو
زوه یله مُتشند لسُون کرزدو
اگر کوره آسن متن عفو کر
یمو کا هنو کیاه تو لکُ کریکه یاد
یه لُو زت لفرعون سها لرزه زاو
مؤکل کرکُ دایه ما بر زنان
پس انگاه یم آسه حامل زنان
نمت ساس مارکُ نهی پاٹه ئیں
کلیم اللّٰهس اچه معبُوده بود

پویسم سی و ارین هم وقت زاد
بجنش سه عاشق تهین شاد و شاد
محبت لگ شند و گس جاتی اندر
گس تازه گی پیدا پاتی اندر
دین والله لگ شند سی غم خور
دیگر مرده کورا سی تا و در قبر
نگهبانی لوکری نه تی بسر
ولی شرط چهوی ژور تهاون اندر
دیان اژدها چهگی موکلان ہم تتوی
په ره آتش تتوز را اندر په تتوی
په همیشه فی تل ژحقون بت اندر
پو بچه ڈیو هلکنه کهنه زل لبر
سپس ما درش آیه زرد و تتور
وچون گل ته ریحان پیمنت ظهور

٣٤

به موسیٰ گران آسو بازی کابان
براهیم سه پاٹه شد تا و دیان
دین زبان رچیان زو رش والده
ز فرعون ملعون سوی عمره
ز اولاد لاوی یعقوب بن
دوان ژ دو روتش شیر سوی خوب ال دور
دیگر کس ایام خوشحال بود
منبر جها فطا سس ژه بعد
شرف ته لیب پیغمبری
سروان اس کسی طلفی ادیری
سرمی خوفع الحال صدق کر
سپس تر او زن وز نیلہ اندر
سجایبکی ژده ژتی جو کی لیدان پیح
یه لوزن سپتن تا زه خوشحال شد

مگر آس کھوژان زِ دشمن دوہے
انُن نر کہ چھاناہ صندوقا گرُون
دِلس گوس شک آسہ پنچواہ یمن
گکیس زِ وُتتی نبتہ درخانہ آد
یقین گوس بے شک اہی سُی پسر
کرُن توبہ آزاد گو از بلا
یہ گو مومنِ آلِ فرعون ذان
لصندوق ساوُن تہ تراوُن باب
سوئی باغ فرعون جو یا پکان
بوقتِ صبا واتو در باغ سُوی
زنش آسیہ نامہ بنِ خوب آس
پنچوکا غنہ تس لیک اک گور آس
بفرعون نِہت آس کاہن خبر
گتہ ہی ہیشہ از جوئی نا ہن
چھو پرادان ہنت یا دِوہ تہ ندار

چھ دشمن دوان گت ہوان تم چھ پے
سو ہمگی تمی پانژ پاوہ کرُون
دوان گو سو جاسوس فرعونین
سیٖن کو رُوی سوی فرعون راد
لیسنر کا ہنووُن سو شیچھ تہ خبر
انُن ژوِرہ ایمان تس تم بلے
چھ بعضے مفسر بتھوی ہیووُنان
کرُن بند از قیرِ تت ترنہ آب
اُمی جو یہ در باغ گو سُوی دوان
سو فرعون بزن بر لب جوی چھوی
ز اسرائیلان قومِ یعقوب آس
سو از علتِ برص معذور آس
دو شنبہ فلان روز دو ثتِ خور
دوا کُورہ تشند چھو آب دہن
نمی دوقتہ صندوق گو آشکار

بعضن کرن حکمت نفس کران
بعد چھ پتی دوان نبی سوی کران
بعد پھٹان نتت وچھو انہ چھ ہاہ
بعد ہ صبا حسن وچن چھ پتی پتی
آن فتنہ ادلیقصدن لگن
پتی ان چھ پسلی بچون اگن
بعد مسپ نیکو ہ کرن
بعد جہ ملعون پچن چھ پانی
بعد فرعون ملعون چھ اضطراب
نفر عون ٹینر کرم کرکن
بہ دوہ شعرسی نیرن کنتا دوہی
دین شنی تنیٖن سن با و نہی
بحو آسن بحر زور کورزن فضل
ہنر مع ہمہ زر شن ذیرن الاعرض
نوب بیخ ہم

بعد دوانس کورہ بالکل نا ہو
امی بوچھ کوچھ ہین شوق کوس
بیہ آئین گامس بچن ہمدوی
بفرعون دین گو بی شی بلوی
نعمین تی پچھو منز حاجت سرا
وچھون زی غرض چھو یو بچتوم تا
ہون آئین ناو موسیٰ اس
شب و روز لولاہ پران سی آس
خدا ین سو کرُن بتہ ہارد
ولی اوتہ دو سوی پچان کینتم ہند
زبر کر آیہ بشر ہن کس
وچھون دو ورہ سوی منز کیچھا ایس
نہ اصلا ہ ہوزا لوتو اہر پچھنی
مز اولی پدر کی در چھاس

جواہر تہ اخگر ین دوان اندر
بوی جواہر کدن دست پاک
زحق جبریل امین زود کر
تی دست ہیوتن یہ اتش دوان
تتنگل لقد تن تہ کدن ناز دہان
زبان مبارک دس مختصر
بوقت سخن تس گرہان بو پچھر

پسی طشت تہ بانہ انکنہ دوز
نئی اورتہ بو رسی دز بیت تھپن
جواہر تہ اخگر ن بانہ پیش
دوش گیس تہ چھکہ تہ اندر طشت لار
تہ اتو بہ پر یہ مار نکر تس نجر دار
طفل تہیتہ لیہن کدن تی تی
کدن تحفہ چل کنہ درپش اوی

پئے دایہ ڈیشن گمت مضطرب
بوہ ووسہ لیہ نیک خ امان چھو
دلاسا کرکھ مت تہ دیوہس ان
سپن شاد وارہ سہ لوزت یہ دم
وچھن دوزہ تابان دزتابدار
انان دایہ تس ملکہ آسس رٹان
ژہان آسو سایہ خویشتن
ٹھوک والدس یام اندر کنار
بہ پننان او ٹھپ کرن شیر چالو
لفرعون بن چھس بو خوشبوی تسن
انان یس اکس طفلسی پیش من
دیت تس بخانہ بہ بن کت کرت
بہر ہفتہ آن ایہ درشس یا
دزک وغیرہ لکھانی چھ ان
جبرت اکس فرعونسی بوز دز

پراکنہ فکرن پیت مضطرب
امس طفلسی وارہ پاہٹی رچھو
گرہیت ماجہ احوال سارو ون
بدختر یکان آیہ سی ہمقدم
رٹت آسو فرعون تس درکنار
چوان شیر نی آسو آسس وٹان
وسان آسو نت شیر اندر دہن
رٹن بوی مادر سپن میل وار
تہ کوسہ چھک پن کیاز چھن شیر چالو
یہ چھوم شیر شیرین دپاکیزہ تن
رٹان لب چھو چیرہ چوان شیر من
مقرر تس سپت اجرت کرت
سپن خوش پن پز چھو و عذا
کو چھ کت لبت موہہر لبی لعین
اتوی نیوک اک کف بوان تتھ چھو

۳۶

چھ بعضی روایت کران پیش پاک
دوس گرہ فرعون چھ ہرورنا ک
سہ کر یعنی نش کنہ اوا
شہاہ کرہ عیش اس سنت ہیتھ وان
نیون لبیت چلوند دریا بنت
لفرعون دیتھ چھیوم سرباہ
کبتہ اندہ ایمان چھیوم شیخ کی خبر
ودیتھ م ہمیشہ یو پن شفا
ودا کیا چھ ساوی لیکھن ہن عملا ج
المحبوب کا تھی اوچھن تہ نتی ہن دوا باج
سنت لا لقمان وبختن ادو سنت بی
یہ بخشش میں منیچ ہی ریمن ودیدن
بہ شیخ بکلاج لبت بہتر بب
بیٹ بوح دیار اوباش فتن عصیان
بحسیب علیہ السلام

٣٧

سلیمان یا هم بالغ علیه السلام
عز اله سلیمان بیت له ٢٠ ذ بر
کران قبطیا سبطیا آسو هر
دپان قوم فرعونی سبطیان
ڏپوی موسهن قبطیس ته روز
ته هم بوز نه کڏ نه ڪُشتاه اُنس
تن قبطیا آسو نه هیم زه ڏل
نفس کرم ظلم تها وم سکنے
شو قبطی لعین فرعون بو نا بوا
پیغم ما پته بهسم ما قصاص
ڏپس موسیٰ آل فرعونی
کهوڙان چهوس ته پیٽ ماگته هن خونریز
نصیحت کران بوچهوسی اره پاڙه
اُمی ساته بے یار و بے زاد و راه
وهوس جبرئیل امین ڏونه تن

ڏپن ابن فرعون تن خاص و عام
پس از شام گو سوی بشهر دگر
ڏپوی سبطین تمهس داد گر
ڏپان قوم فرعونی قبطیان
ز سبطی ته هیپ اُن نه کن میان لعز
پتهر پیو نه گو نیر ڍهی نه و اُنس
ز حق موسهن مغفرت منگو نه ڏل
کرس مغفرت غافر ذ نبی
هراسا بموسیٰ پیش و ار یا
ڏشم ما ایذا چهوم چگو نه خلاص
چهو نعمت ستهاه شو ر بیهونی
بشهر دگر ڏن ته ڏل تیز تیز
ز اسلام و ایمان ٺهاه چهو مه پاڙه
خدایا ته ڄهیم مه نا شاد و راه
تو به ڏه ول کر نه کن هن نس

ادب نہ چھڈ تون ھند کر آن زہ پاس
ہیک کلمہ گو بے ادب نابکار
اتی آ وغیرت بموسیٰ کلیمؑ
اگرچہ سٹھاہ آتش ھکمت رہی
بہ تنہا کڈن آب نان چاہ نود
دیان اڈ دگر چاہ وچہ موسیٰ ھن
ڈٹن آب کھالت ھواشان شان
ڈوان آیہ تہ ڈابہ در پیش آیب
یہ روداد یاوک بہ پیش پدر
بی آہ ب ڈنو چار پاسیر کر
شعیبن اٹھ سیت سارن ھتن
بدختر ڈپن اش تہ دپٹ پوزیئن
دلپوک تم برائی خدا کرمہ کار
شعیبن ڈلپن بہ دعوت مہ کر
سچاتی الزوک تہ شعیبن ڈپس

نظر کر بانبس کیاہ گوس ڈاس
گئیں ضیانیہ سکی ہزاران ہزار
خلایق وچھان دورہ از نزن وبیم
دوہن آکھنی آتش مکمپت یمی
بدلوی کہ کھالان دہ مرد بود
تنیوک ٹھان اک کن ٹلان جیل تن
سوی خانہ شادی کران گیہ شان
دلپوک تم سولی از کر وکیاہ شتاب
جواناہ اکھاہ آو کیاہ خوب تر
قسم تیروی سانہ وی تر لیشہ بر
وچھون نازہ عادیہ سوی ھین
الزوکھ برونتھ کن ماحضر ھنوکھ بن
جہو اجرت امیوک پیش پروردگار
تناؤل بکین شاد دل ٹری مہ کر
دہ بہ بیت بوننھردمی پیر چھوس

چشم کس ایٹ بیٹھی سود دسیدہ پیکان
ودے چاہ توت تہ وپین واڑہ پان
پیکان ولیعے تہ ہم وادی ایمنہ
فوارہ نہ زمین ئے مہ بان و ہمن

چھو لکھمنت بیتھی پاٹھ اندر قصص
قعیبن بیبال نہم دپوسہ تامم
بیہ وَرِیہ ہِم تیر مادہ زوَن
بیہ وَرِیہ دپوش زوَن میم برہ
بیہ وَرِیہ دپوش زوَن ہِم سعید
بیہ وَرِیہ دپوش زوَن ہِم ورنگ
بیتھی بو نوانی تتھی گے زوان
کلیمسّ یلہ گی جمع گو سفند
کرس ذات پاکن بہ برکت کثیر
خدا یا گدا چھوس تو انگر کرم
بپاس شعیب و بپاس کلیم
بد نیا و عقبےٰ رہے چھوم از وعید

وَرِی آٹھ آدا سپین موسہس
زوَن ہِم یوہشتہ نم گے تمام
یقین زان ساری تہ تم چھوک بورا
سیاہ سیر سیر زِی عطا نم کرہ
دِمی تم بو زِی تھا و دِل اُمید
سعید و سیہ تم زہ نک بیدہ زنگ
کلیمس تمی تیر آسوئی دوان
شعیبہ سندہ ئش سپین تم و چند
گدا ئس ئے شہ آس شاہ و امیر
صدف میانو از دُر و گوہر برم
رہائی رمہ دم از عذاب الیم
بو منحوس چھوس کرمہ یا رب سعید

رخصت گرفتن حضرت موسیٰ از شعیب علیہما السلام رسئندہ دوادی ایمن بدان اور خدا

دپانی چھہ موسیٰ چہل سالہ گو
اجازت شعیبس علیہ السلام

تمس بوی تہ والدہ یاد بیو
ہتن باز ہنت دو سوئی شاد کام

۳۹

پیکان گو باتش سو دوران آسیو
سو دوران موسیٰ تہ دوران آسیو
پہ روزان بو نار سینان قریب
جتن ئش سو گو چھو تہ حال عجیب
انڈا گو س بو موسیٰ ہن کوئس ندا
کران چھوم خدا بن دپوس جھوس خدا

برئی مواشان کہ پن ہیران
عصا چھوم بہ آنے چھوس لکھی کران
کلامس بہم وحشت ئسہت
پیرد لوتہ تنی کیا زہ ددو دراست
زہ دل فکر دارین کہ دو دوزخ ئش
پہ وادی چھو مقدس نعلین کش
یقین زان چھوس چا نپر وردگار
پہ چھوی نور میانوی پہ چھو نہ نار

کران لقمہ آسو کری پور خوف و بیم
درختن کذان ہمو لسنگ عظیم
چیل یا ستت گرمین آسو کس
کلیمن اذاون منوسهاه گون پاس
اتی اہس فرمان زپروردگار
دڻن عف کرس کنہ تن تن تهار
رڏون نہ عصا گوس پهون نکت
سڪهاه خوش سین سوی بر جهت

یهہ برق درختان نپه اپهر اتی
سپهاه دنہ بدنی بیان قرس
ننہ شعور طپین پای اتی جار بود
پیس ذنو لوڑ داره نسوہ بتہ دود
نتہ اتہ دراتا قسی اوٹ لگو
لوڑه لو کی بو وار یاه تردد

ڻہ کرمک میح دوہ ات بڑہ ماڻہ سیت	دپان چیوس کلامہ لو کرہ ماڻہ سیت

بیانِ معجزاتیکہ بعصای موسیٰ علیہ السلام بود و یافتن موسیٰ معجزہ ید بیضا وامر برفتن دو پیش فرعون بعین مشرف شدن تشریف نبوت حضرت ہارون علیہ السلام بدعای موسیٰ کلیم اللہ

عجائب ٿهاه آهس عاصس اندر — پئی صدق ڙی بوڙ کنہ مختصر
موسیٰ پکان بو کران سوی کلام — رچهان آسوئش از سباع و ہوام
بدشمن کران جنگ توشہ نلان — گهہ خواب نیرن حفاظت کران
گذرتت (ماڻان) رذنہ نشاخن بو کہ — کڏان آیا نچہ چوان یوس لوکہ
دوان آسو ہرگاہ تنت بر زمین — بنان سایہ گل میوہ نیران ہمین
یہی میوہ مرغوب دل آہس تس — تہی میوہ مطلوب دل آہس تس
منور سو چون شمع اندر شبان — پئی آب خاک دارت دوان
تولان نهدنہ تو آب تل فسان — تهکان لو پکان اسپ زن تت کهان
دوان پشت تت سیت آسوی کلیم — عطا تو یہ بس ہٹ ذرب علیم
دپوس ذات پاکن پهر تراوتن — نپس تراوتم گیبہ کرپکاہ کنن
ذڙن پٽ نظر گو منوی مارتت — ڑلائی مگت پیڑ رفتار انت

بم

ڈسوی خدا یا ذپان اجس
اتی ویچھ اتهہ ذار نپہان اجس
سمف جیب اس انہ رکنہ نہان
منور دوچھایح سی اتہ ڑی عیان
ڈسیون دت جیب انہ تنہ آفتاب
کلہ سہ انعامان بحیرون اتہ
ڻہ یہم معجزہ سین فرعون ڏہ
ونیا آن اتہ ایمان اتی خدا انہ
جھیڈ دعوی کلبی اتی کریم
وچھان حال اتہرین تہ تیپ پنج
حضرت پیش لوبوریسں زبنہ پہار
کرہ کیاہ بفرعون لوتیھ اتنی
جھیڈ ستی اتہ اتی کرہ اتہ ای

[illegible]

کړان معجزه زری [illegible]
عصا کا مران [illegible] ناوان تمام
بنن کیفیت او بوزه ناوان کلام
بیا [illegible] زوم [illegible] ازا [illegible] وی
سو چا [illegible] دلونکا [illegible] وی
ابتدا موسی [illegible]

گره از زبان مرا باز دار
زپیغمبری مه کرت احترام
کرم یاره اندر نبوت مه بوی
مجیبن اجابت کرمیں اندرین
زموسیٰ سوهارون فصیح المقال
روایت یه پیش صفورا کلیم
کړن سجده گو بیاک حالاه وچهان
ونن باصفورا همه حال خویش
یه بوزت صفورا نتی تس و نوی
درنگی مه کر حکیم حق ان بجا
یه تنها روان گو ته در مصر ژاو
صد اکرنه دپوهس کس چهوک زه تام
بیس آو هارون تم پرزه ناو
وی کیاه بو ڈلیشت سے بیهوش پی
کړک اوره نه یوره پرسش تمام

همن منزیارب مه ممتاز دار
زتشریف آن بو مشرف تمام
معنی سوهارون فرخنده خوی
سپن بوی تس در رسالت قرین
کمال سخن آسوتس چون جمال
یکان آو عوره وچهن تس ندیم
زمس گر گها چون شبانان رچهان
یه الو تام از حق زمس آو پیش
فرعوس ژه ون ستیه گړه تس کنوی
بهر دم بجارتج چه تس لښس ره جا
سوئ خانهٔ خود برس پټ سوآو
بو مهمان چهوس پیش نوهس طعام
دپن ماجه ته بنه موسیٰ یه آو
کناره کرک هوشه یت شاد گی
دپوک موسهیں پس علیه السلام

ستهیل چرنی بیټ هوان انتقام
حیرسرماره هماره ماید کلام
بزایه کی از حضرت کردگار
مه کوری بو گره شو چوپس تهتی بو یار
سو کرانه طاقت تحی براوا
تو هی دون خدا یا نه چوپس رهنما

رفتن موسی و هارون در پیش فرعون
بطریق رسالت با دو معجزه واژدها
شدن عصا اژدر و رسید فرعون
و گریختن از آن او

بفرعون ملعون گړ دات کیو
دین عصا کرک بارنی دوات نتو
دپوک بیدو او کړان کی صدا
دپوک موسهیں چوپس رسول خدا

بفرعون کرٕ ڈیٖڈ وانو خبر
شبن لوی تتی کنہ تہ پانچ نہ اک
زبرسش خیالانہ گو دشمنس
لعین سو موسیٰ تتی پرزہ ناو
لوکٕٹ تری چھوک اتہ تا بستال
بخوف شما سوئی مدین لو گوس
پیمبر لو از مرسلان ختم کرٕس
دوشی بار لو دلو کھہ تس اسن رسول
زہ بارن تتی روہو موسیٰ اوزن
لعینس گمان بو یہ موسیٰ چھو کل
اسن اہل محفل کرن منفعل
زہ تمن تس چھوس خالق کل شی
دِمیم کیاہ۔ اگر آنہ ایمان تس
علاوہ کری عمرہ اک ہت نیاد
کرٕس وسمہ مالان ہبید نینی

موتا اک ونان چھوس پیمبر بدر
بفرعون ملعون زحق لو نہ باک
بدربار حاضر کرن صبحس
دپن تم تس ساٍنو احسان راو
سو قبطی کرن گشتہ گو بیا خیال
کرم عفو ذاتن مہ زیجہ بوس
سراپای از نور خود تم برٕس
زہ کر دین و ایمان سانوی قبول
مہ کس کن نمن چھوک دپان تس ون
کلامہ بمجلس گژھس سو رمل
بقول صفاتس ون گو مجمل
چھ مخلوق فانی سو قیوم وحے
جوانی شہی ساری عالمس
ولوک تم وزبرس نشہ آنہ یاد
سیتہ لیش یس کرنس بدہ آئینی

یعنی گمان گو بیمون چھ ان
پتہ گو سو موسیٰ یہ پیش پیش تروان
بنی بروز قوم قوم تہ چھوسن ترزان
دو معجزہ یعنی عصی چھ تہ شان
تہ از اوکہ تنگ ہا مس بیطان
بجاے ہی توودم گژھن تہ دمان
رت سو یتی سود دبند گی
کتہ نا موکھن یافت وزنتہ نہ گی
یعنین دپس یدرٕ چھوک ریتہ گو
ہمیشہ معجزہ ہا دِتم
کلیمن آتی عاصہ تیٔ اوت رد
سو فرعون با قوم کھیاوِن شکست
پیمن از دہا تہ ہن قم تیٔ
کجراتہ گوی شیت گرتھاو یاد

پیاوہ پتہ وتھ نیتی تھاونی لنبہ دمین
پھیر وتھ سیت یا میر قصر لعین
بتہ شکستہ ست گو منتہ یین
اتہ دوی تمہ سوی سنت لعین
تمی سانتہ ملعون نشیتہ نہ یار

خلاف بسیبن پھر کتہ وبارک
موسی کرتھ آن کمپک یستہ مر دکر
فہم کیتھ میسن نیتی آن نی آ ہا جلیب نیک
عصا لداستہ بدایمان آن بیٔ ہا بیک
سرنگی اوون حوالہ نی سیمن ماں
سمبدان مٔن سو بہ سنز سرتہ
وجاین بار سٹیٔ ولیب آن
ححہ مٔن معجزہ بیاک آن
کرن یم بد بطا تہ ما ون نین

فرعونن یعون لعین کوری ساحرو
دوران آچھن یتہ موسیٰ کلامہ وو
زید دستن اوری کہ موسیٰ سن
چھپ کیاہ اجب ہیب گو قبطیان سن
سیود فرعونن یعون تھمن بیہ سعدن
چھپ کیف کری کیا کہیں ہیچن
دپکنہ یعون تیہ ژدوان بیون ناظرن
ز جادو گران اسی اسن صفی
بیکیو سوموسی ودنادوان اسو
بیکیوی آن قوم واتن الحق الانف
ہمیبر ودو دونت وادرمرسلم
برابر دہ باران مرنن بیادہ مصر
نعلین مومن عاقبت سوالی
کمائیس برابر ہمیں کوبس اونی

لیتوک لور روشن کران بو جہان	لوان باز کف لوٗر روزان نہان
چھو لکھمنت کلیمین بلیہ نشان	انن پیش فرعون و فرعونیان

مقابلہ بوون حضرت موسیٰ علیہ السلام باساحران غالب آہن عصا موسیٰ برآنہا

امیران وزیران پرتہ بون مشورہ	بموسیٰ درین باب کیاہ بو کرہ
نہ راہ صداقت ہمی راوہ راہ	براہ بطالت ہمی نیاوہ ناہ
دپوگ ہتن کہ موسیٰ چھو بد ساحرا	چھو درکار جادو گری ماہرا
بہ ہاوون تہ ساردی چھو جادوگرا	بنی اسرائیلین یژمان سروری
غرض چھوس کرک قبطیان وُرتز	زکار خدا اسس فہم بے خبر
گزہان چھو اکس خوش دوان ملک چھی	گزہان چھوس بیس خوش لوان ملک چھی
لعینس دپوک زوٗد از ہر کران	کرک جمع در مصر ژی ساحران
کرن حکم جاری ژوپاری رن	سپن جمع در مصر ساری انن
یلہ ساحران مصرسی منز ژای	ہزاران ترہی یا ستنت شیت ہی
دپان اڈ چھ پنیزہ تہ یا بہ ۱۲ ہشمر	ہزاران چھ ہم سار تہ فکر کر
معالم دپان اک دوہا آسو خاص	اکس جا یہ در مصر گے عام و خاص
سوٗ دوہ آسو عاشورہ یا روز عید	خلایق جمع گے قریب و بعید

۴۳

زیادہ ان حق احمق دل اونی
کمن زیادہ حکمت شکمہ باطنی
مخالف اگرہ زیادہ اسکن ہزار
حبیب خدا کی تن بس شمار
موسیٰ انی آسی کاتہ تیں پرچھ پوک
ور افکندن عاصہ مختار چھ پوک
اول ترا ووٹی نہ تنہ اس کدو
دکسن نہ عاصہ تہ بیت ابر کدو
زندوی کرم دیکھ موسا انی
اول دیمان لوہ کدہ و عاصی
بہت نظر آسکس ہی ریمان
عصا اکس خالی کرت از تیمان
بہت آسس کیمام تم چھ جمع
بیدان لذہ عاصہ کیہی رما

بین واژپس گرمیٔ آفتاب
بی اک کس ال دن بوی ولان
از بن حال موسا اسی جان پاک
مبادا بی مار مایؤر ین
بموسیٰ سین وحی از حق شتاب
مظفرّ ته منصور ڏی بو کرنت
درنگی مه کرون عصا بر فکن
کلیمن سےؔ عاصه تی کر رها
ستت سا س خروار از ریسمان
کرگ ساحر و سحر گی ماره تم
بیکبار یم مار عاصن نگل
سپس آو لاران سوئی ناظران
کرگ ساحر و سجده سوئی خدا
بیه رب موسیٰ و هارون سےؔ ی
گو ڈ ه آس مردود مقبول گے

سین ہیچو ماران پراز خشم و تاب
پن و پشیں کهاور دچهن تم زلان
بخوف طبیعت سپون خوفناک
اِذادن ته تم ناظران فتح بن
مه کهوژ چهوک ڈه پٹ دشمن فتحیاب
بگنج فراوان عزّت برت
بو ناصر چهوسی بیخ اعدا بکن
موڈ د آس عاصن سپن اژدہا
عصا ما گرنت آس مقدار آن
لوان بو زنه آس خونخوار تم
لتو گرا پوز دور فی الفور گل
بمعنے تماشا ہتون حاضران
چه مومن بخلّاق ارض و سما
چه بے حد صفت تس چهو بچون سوی
اراده سر کر زقیّوم و بیچھے

هچو که پوشت سوانس بیمن خانو ان
الله ان دو دو ایمان انخ خوش جان ان
ایمان وردان بیخ از خانو ان
وعون بیوی علیه السلام
وبعد بیغیمران عون ملعون
اوراه

گرن منز عبادت کران آس یم
لعین یہ ہامان بابخت نہ
لراہ اک بنا کر تہ تھز پایہ دار
وچن بو خدا ابن عمران نہ تند
کران جمع استاد پنجہ ہزار
پس انگہ بنا لدکہ تا آسمان
یہ تس بو زنا از زمین بو یوان
دتون تیر سوی تقبہ آلودہ خون
براں فقر جبرئیلی ضرب پر
سہ پارہ سپن تت نہ اک پارہ او
سپن کشتہ قبطی ہزاراں ہزار
مزورن نہ استاد فی پارہ بیاک
وچت حال بدتو تہ ثبو تن تنہم
چہ مغرورسی ایت واتان شرور
رتن بوتن و اتان آزار جھوی

خدای کریمیں سران آس یم
دپن خام سیبرن تہ دون پختہ کر
بران نردبان من شوم پس سوار
خیال بدی وپہ تہ نادانہ سند
سوائی مزوران بر ہین کاروبار
تتوی کھنتو وچون آسمان ہیچیان
پریشان و شرمندہ گواندران
مہ موساسی موردن رہنمون
دتن واتومنت کوشن آسو خور
بفوج لعین پیو سوا خشم وناو
بدر یا سپن بیاک پارہ وچار
وست آو تت تل سپن تم ہلاک
پتو غیر تاوان زہیون نہ تنہم
گرتہ ہان زیادہ تر دردل و غرور
بر رنج و بلا تیوت تن دار جھوی

بیکین تہ دین کران مہ انسکار
لعاین جس پیغمبر نہ دین کرہ
براری تو خانہ نور دین کرہ
تلقنا دیہ بر حق پیغمبری
مہ ازیں بجیا کھوتہ ناوان جھیپ
لقین بیخ ان بیان ناوان جھیپ
دتن جامہ کندہ ناو نیش وود نہ
تھون تا لیسی چار معجزیں اندر

۴۵

انگہ آسیا سنگ بر سینہ تی
تھوکی گومنتوی سینہ بیکینہ تی
ملک پہ تہ سایہ کرمن اتو
بامر خدا مایہ برہس اتو
بہ محنت بتن راحت جان آتک
الوی تن سو موسای عمران آتک
دپن تن خدا جیا یہ محنت وپیان
دپس تم ملک بھی برحمت وپیان

بصدق و یقین تجی سوی پران
مناجات سوی خدا سوی کران
زیاد خدا وادعش کلستہ
ازین نہ تن محنتاہ گستہ
چھو جا وی ہر جایہ نہ سوبو
ستن تہ آسمان اندر گفتگو

زقوم ستمگار موکلا و تم
بزیر زمین الو که جنت تمس
تمس مرحبا مرحبا مرحبا

کرادم بهشتس اندر تهاو تم
درین وقت الوان نعمت تمس
ترقی ته ته کر عطا یا ربا

نازل شدن بلاها و عذاب بر قوم فرعون و بیرون آمدن موسیٰ علیه السلام
از مصر با سبطیان و گذشتن از رود نیل و تعاقب نمودن فرعون ملعون
بالشکر پریشان و غرق شدن آنها

امیرو کرک پیش فرعون بیان
سٹهاه پچه چهوید سبطیان تراوهک
بکن قتل موسیٰ دیهم قوم او
گزیده سو موسای عمران آسو
لعین دلوک تهونه روز که اتر
مگر کوره نے کر ایذا بوده
بنی اسرائیل موسیٰ دلوک
دلوک حضرت موهن صبر بس
عطا ملک متند تو هی شوی کریه

خبردار بینه تراوهک سبطیان
بلاین اندر قبطیان تهاوه بک
کرن جنگ آسوس نه طاقت باو
نکر م شو از فضل نردان آسو
گرن هن سبطین سار مارن لبیر
بزبهای قبطی بنن خادمه
ستمهای ملعون لرزنه کن انوک
بلاکی خدا سوزه تن دشمنس
ستهها عزت از صبر کردن هریو

۴۶

خبردار تم از جهالت نه گے
بچپاه ضلالت تم واره پے

سواره ملک پیڈ گے تیزرو
زراعات نه باغ کهیو مک تهو

پنه سوءِ موسیٰ الوک بازپس
دفع گی ملهنا منگوک ضاجس

یه ڈیشت نه ایمان گی نه اتن
بقیس ملخ پیاده سوزک حقن

زراعت تمو کهیوک تا لو کچه
بیه آهنهین منج هانکل هچپه

مزاحم بنی اسرائیلن نه گے
برت آس از دین و ایمان رتمی

سپس کنه ها باسپس ها تمن
بومن نه اچهن سوز مک در بدن

جوان رت کهوان ها زتمی تمام
گرتمان پرانان پیشن با مت طعام

موسیٰ کرک عذرخواهی دگر
پتو لا کینی نتن ونگ سحر گر

سٹهاه تیره دل آس تم قبط لوگ
خدا این امین سوزنی فوج غوک

وسان آس دگین نه بانن اندر
طعام وشتر اس د هانن اندر

موسیٰ بیه آهی خوار و ذلیل
ات اندر سلامت بنی اسرائیل

سپن بُو دا ز امر ربِّ ودود
سپن سجرها غو کنی جاے بود

تمو الونه ایمان اصلا مولیٰ
سوا ولی مولیٰ کرنت پس چھولی

مین نه هدایت کری ذو الجلال
شب روز سوئ وزه اندر ضلال

زهی پیکان خون بو قبطین
موسیٰ و نگ بیه منگو موسا دن
هیی لوی هتی بیه آس یم عمر ذلت
بیهن کهر کوی غاره و دی ملت
پیه مو کهن منگو ازلایزال
پیهنڈ مال نه حال اتن در زوال

پس انگہ بیہ کہنہ فری درمیان
گرشاہان زیادہ تر آس تم کینہ ناک
دام خداوندیس کینہ ور
حکم آوبر ابن عمران اہنی
مخالف تہ لارن پتہ باعتاب
دمی تار بو تارہ تارت سلیم
بشارت قومس ہے ون موسہن
بجان و بدل مژدہ باید شنید
پہا گہنہ پیرایہ مینی ہیبو
کرک تی پریشان بنی اسرائیل
خبر لبو کہ منگو حضرت موسہن
کسی رانہ از مدنش بد خبر
مہ با خود کرلو لیک عدہ دیو
سپس نیب تو نکتہ کھالک تینہ
سو تابوت یوسف علیہ السلام

سو فرعونین آسو دعوت کران
بقہر خدا آک وقت ہلاک
سپین غرق آخر سو گو در بحر
بشب قوم ہنتیراز مصر زی
کرک رودہ سیلہ اندر غرق آب
لمعہ لشکر خویش خوش گو کلیم
یہ زیز ڈال قومن ابن موسہن
دبیو قبطین واز نزدیک عبید
فلان شب کھست مہ فلان جا ایو
سپین راہ دردہ جکہ وقت رحیل
مہ بیو تام تم رن نہ با خویشتن
مگر اک نہ ناناہ سو پیرانہ سر
ہہشتس اندر سینت سیتی ہیبو
روانہ بشب دلی شامہ وتہ
بنجو دبیوک تہ واتناوک شام

یکہ قبطیان یم خبردار گے
کھاہ زیبو لوز کے تہ دربار پیہ
ایک تہ وتھاہ یم پریشان کرتہ ہین
بز نہرہ بزن نہ تحیران کرتہ ہین
کرک قصد دو ویتہ موسیٰ ہس
خدا این کرن مبتلا ما تس
زہر خانہ اک اکن تہاہ گوٹمن
پراکندگے دو پی سبطین
سو فرعون ملعون دین در آسو
بصد خشم اندوز سوی تن کر آسو
دپان آسو سبطی پہ وارہ قتیل
بدبینا و عقبی سو ملعون ذلیل
مین آسہ مردان کاری تمام
اشہ تحتہ سنت یاسین احتشام

[illegible]
نعمت رب العالمین [illegible]
[illegible]

دپوک موسھن پاڻي کياه کر ه
دپوک موسھن حق مددگار سالو
زدرياد ھاپيڊ گو زوڊ تر
لعين دپوک هيو رکھين آفتاب
زلن کتوپين وپيش لشکر ته آب
بموسٰي خبر واڌ تام از جليل
سپس آ و موسٰي عصا زد بر آن
اُتي گيه ظاهر تتي راه باه
اُمي گر تز به فوج پوي سبطيان
دوسه آچي آسه زن چون جبال
گڙهاڻي تتنت آسو درياڻگاف
پراکنڊ ميم بوي زبکد يگران
ثنا سوي حق بي شمار اکرک
وچاڻ آس احوال يکديگران
لعين برلب نيل ڦ آئوي وڻ

رنگ اين ته در دست شان وڻ مرو
مه کهو ته پوچھو سوي باور ويارسالو
اکس اکت پوان ڦ رينٽ ڦي در نظر
کدورت گر نيد کر واس شتاب
ولي سبطيان آس در اضطراب
بحکم تو کرديم اين ٿو ڊنيل
ابا خالدا راه ده از ميان
دو فرسخ گهرز پهر آس واه
تمي خوب تر آس لعفيبان
سو موسٰي به فوج تز بو بال
گڙهاڻ خشک وٽ تت پوان آف سوتا
خدا زانه کيته پاڻه آس تزان
سلامت ابارۍ قراره کرگ
سپين پنجره آبسي تم تزان
بنيو کياه به چهتيو بحر رون

الم ايمان النوم الوت بر زبان
آئوي به آس تا موسي اکبر دوان
ڏين کريم پڙهه پر ڦي احد
بوفتي کر شد غرق آن ده بد
کرت بد نصرت بيابي مدد
آکي تکبير برلشکر بعد
بدل تقاويد رحمة الله ٿس
نصيحت زه از شيخ سعدي ٿس

پر انس بين سپرس پر ٿڻ هنگو
ولوي نا در ڇوهي ماڻين ٿي پر
پنهن جي پوء جو ڇوهي مڃيو زاري عمران ٿڻ
لعين دپلس تا بدين با بجا گهر و
ائي نه و جبريل پاڻ ڇپن عنان
سو فرعون لکهت ايس بدپادپان
زبادي در باد پاڻ پاڻ جبري
پدري سو جبريل ياڻيون ٿري
پد پاسو جبريل پدره تاب ٿمون
لعين ايه کپي زونده ڄي اختيار
سو فرعون بجبون کيو مدي شمار
جد پايمو اسپين بادبان پين
دوانه پند ته شير و تابگين
ميان و ان ته شير و ساپاڻي پين

٤٩

بعفر خدا تر گه غرق تم
سپين پنهنجي پاڻي تان فرق تم
پهتوي آب بر روفته آسو گو پنهنجو ٿوي
زه گرفتا مل وچين زمانه کهتوي
سو فرعون بدبخت گر کيا لوار
ٿس ياراهي ٿه ده پهج سوار

ونان جھوک اندر ہیبت وترس و بیم … از ان پیش پر کفر رودک مقیم

نفتوائی تو کر عسل وچھ لکھت … با خط چالو آسورن باخود چھپت

بلیہ گونہ ظاہر سو ملعون شعار … دپوک سوی کران آہنہ ناوہ تیار

خداین تنی آن لعین زود تر … زرہ ہنت سوہن نال آسوہن زر

ہویدا کرن وچھو کھ بر روی آب … سپن سبطیان تنادنہ کامیاب

اڈیو دپوکھ مشغول کارن چھو سوی … میپان جزیر اشکارس چھو سوی

ہیکبار فرمان پروردگار … بدریاسپن سوی سرن آشکار

سودارنت ڈتن برزمین بلند … وچھن سار تہنونش ٹن زود بند

ازان باز ہر دس ٹان چھونہ آب … معالم گواہ معتبرات کتاب

زناناہ سولی بورہ آبس وڈھی … تہی دسنت سوی تورہ پردر کڈھی

ہتوی دست در آب والوی ٹمی … اتی لشکر فرعون کھالوی ٹمی

جبرت آسو پیش لعینش گہر … زنانہ بدست آوگنج و گہر

پہ زن بسیرہ کاہنہ ہر آس تم … ہرو ری تی پنج نش کھمر آس ٹم

کرن ہاتھن کر یک ٹہر دآن … یہ قصہ سپن مشتہر در جہان

نگونسار آخر چھ ہم ظالمان … وچھن رستگاری ستمدیدگان

تہ تن عمر ساری چھ صد چار بار
سو فرعون ملعون بے ہنر کار
ہیو سبطیو جایہ تن باغ و مال
ہتہ ندیو کی از فرعون باز بیقال
غلام احمد سوی حق پرست
بجواری پین دشمنان بیم فنا
معزز پین دوستان سر بسر
باعزاز حق خالق و بحر و بر

ثمت اندر ہمن دورونی چھوٹی فرطیم
عذاب جہنم عذاب الیم
عذابن اندر ہم ثمت ام دیگاہ
ہمند وحج اندر مکان سیاہ
ہر روز سوئی رنا و ان چھوکی
من قبطين نار نا و ان چھوک

مبارک جہان کرینہ جھوننہ اعتبار
تہ سین ڈٹ آن سپیر لیل و نہار
شخا و ستہ د کو ستعاد ان ازی
بہ خداوند ... وون ماہجمہ ان
نظر کسن نفس و ن آکر تب
کرن محل واسی آسکناہ تیب
حصونش نحبہ خاکی ببانہ ون
ود بیان احوال ادون ملعون بلائی سمیں

فرو ونس وی ازین اندر سپن ابن ہم
روایت سنہ حال اندر ہر سپن بعد از
ہن حال ابن ہمسہ اندرین سپن حال
بہ حال آدم اسع باد و بیان دہ بال

منوّر دپان آس زخوبیش
سو فرعونی آسو کرمت امیر
زہنان جامہ نالی ذوجہ حرام
دپان اڈ بفرعون خازن سے آسو
کالمہ سہاٹ اٹ! بذر مختلف
بہر حال واراہ جمع گیس دیار
دتی کیاہ سو طاغی تہ باغی ہیں
کرانی پرت کو نہ جیزس بدل
بسیم و بزر سخت مغرور گو
ہنمرود مردود و فرعون خوا
جہنم تہ جنت چھو دولت تہ مال
آبیس مال دنیا پلہ چھوی بنان
چھوپٹ نیکی تہ زتن بدونان
چھوڈ الان ابلیس ملعون تس
غرض موسہس آسو ایذا دوان

پران آسو توریت اراہ سوخوش
بنی اسرائیلین کران داروگیر
کران نیٹ جامہ تکبر مدام
مرت سوی لشندال ردِ دست پیوس
کرانی بہر نوع اہلِ سلف
کوتنزی آسہ پانژہ تہ دہ وفتہ بار
ہوسٹی ہتن واریاہ بد دپٹن
پتوکبرنی تس انت کنا ودل
زخوشی و بیگانگی دور بیو
بدولت کرک کبر واتی بنار
امیوک نیک و بد چھو یہ تی بالگال
چھوتس ننشہ واہی تباہی نشان
برابر خود کا لِسہ چھوی تہ انان
رفیقا بنا خاصہ قارون تس
بنزمی سو موسی الہس تس لون

بوسی کران عجز و زاری همی
زمین نتلگی بگردان همی
اڑہ بارہ زمین بتلگ تا کمر
وہست سگے گوہن تا کمر بار دگر
وہست تا شتا تلگ نی گوزو دم
زمینی چی تر تر تنگ تا زہ بم
بزرو دای دہ رود و بایان تخجل
بفرمان موسی نبی اسرئیل

ولی اندران سہ اسوہ کپتہ نہ بود
بتو اندرہ کا خہ آمتن زان بیود
پیس احمقو جا بلو کرم کلام
خزانہ بنجانہ بیتہ سوی ما مام
کرن بید رخواست ظم از کریم
انی گے و بہت گنج و جای نعیم

سہاکہ آتس منز آثار بد
زناناہ ان فاجرہ تاں جبل
بجلبس پگاہ دپڑہ باں گناہ
جمانہا بجانہ ان تھم پگاہ
چہ پراران بڈ بڈ بوعظ شما
کلیمن گرہت تنو بیان ہنو کرن
زنا کرہ پیش آیہ زان سو بد
اگر صاحبن کری تہو سو کار
بوسی امتن منز گفتا لعین
چھو لوکن گمان یا فلان زن زنا
انکی وہ آن دپی موسیٰ ہن
دپن رتنامہ قارونی ایت دیار
کڈن تصیل بر وضہ کن وچھک نہرہ تنت
سر پاک تہو موسیٰ ہن برزمین
زعق و اتو نس جبرئیل امین

بوسی کرن تہمت کار بد
دنن سا ہن بیارہ نتن بے خجل
چھو کرمت کلیمن یہ پوزیو ہناہ
نشہ موسیٰ ہس پانہ گو روسیاہ
الہ از دیو دشنا نوہ بما
چھوڑو رہن و اتیز تر بد زٹن
گرہن درہ نش دن نہ بن پور جمیلہ
روا درہ نتن تہ کرن سنگسار
اگر سوی تہ آسک نہ دپوہن چنین
کرت زی گواہی نہ ہدبر شما
ایوز ترا حقس تہ کھو زرست ون
بوسی ایوز ہا زہ کر آشکار
ز قارون خجل گو درین منز لبت
شکایت کرن پیش حق از لعین
کرو مہ می بفرمان تو این زمین

بر روز قارون لعنت بتو
بیا بدو سیان ابن سو تینجہ والہ
معجزانہ انتبا و آن مال و گنج
چہ والاان تنش بل لطف دردو رنج
بفقیر نہ ہرمن و انہ بست نفع صو
نہ ہوا کرس سرب و نجلن فصو

زہ وچھ بکیاہ کرس ای اجی
مہ کرس بیچ کس ای اچی
بال و زبان لا انبازی احمی
نفع ملی چھو وینہ وی نیابان
انت چھو اخلاف زوان عیان
چمن واتی بیچ سر اس کرس ان
می زہ پیر ارنہ بقچن ان ایجی
بیاری انگر کال سہ بندول انتہی
فع انگرہان مال و دولت انشہی

ترش روي ۽ بدخوي لائق نه آهي
هر حال خيرات ۽ احسان ڪر
ڪران حضرت مصلح الدين پند
خورد و پوش و بخشاي و راحت رسان
تو با خود ببر توشه خويشتن
ڳڙهون سارين جهوي اڳ ره سفر

جهو هزار رتن خالق جن ۽ ناس
ز شر دور روز ڪن بدل نهاوڊر
سو مقبولني لنش سهاه ڪي پسند
نگه مي چه داري ز هر ڪسان
ڪه شفقت نيايد ز فرزند زن
جهو بهتر هئوي توشه باخود زير

محاربه نمودن موسىٰ عليه السلام با عمالقه و بيان قامت بن عنق عوج
و جاري شدن دوازده[12] چشمه از سنگ بضرب عصا و سير شدن سبطيان

جهو اندر خبر و ذخيره ملوڪ
يله گو سو فرعون ملعون تباه
سين وحي نس ڪر ڏه لشڪر تيار
عمالقه مالڪ هين شهر ني
ڏه ڪر پاڪ بيت المقدس زنهان
اڪ اڪ فوج اڪ لجپه ته وه سو آس
ترهين[3] وريني آسو حاڪم هين

سو نامي ڪتاب جه اندر سلوڪ
سو موسىٰ پيمبر سين پادشاه
از ينجا ڪئي ايليا ڪر گذار
جه ڪرمت سهاه پٽ تهنه قهر تي
ڪرن جمع ٻه[12] فوج از سبطيان
همن پٽ نقيبان ٻه[12] خاص آس
سو موسىٰ ٻيه وريني پنده هين[15]

٥٣

وِيان آهِن دَرپوستِ يڪ انار
سمُوڪ عوج هُئي تہ ڏِٺو ڪئُون زار
ڀُون پيش شہ ہمہ يڪ انار
ڏِٺُن سيت هُئي بہ يا خويشتن
نقيبو دهہ تو مسئي ڪر خبر
ڏو ليو ماجو شيڇهي ڏو ڍاو
مربع هُئي ڪروه فوج ڪليم
تُوئُن عوج هُئي از زمين هُم جُدا
ڪُرن قصد مارن لو فوج ڪليم
بمقدار ڪوهن تہ سوراخ ڪر
وُست پيو تہ تل موسيٰ عصا زود
ڏِئي گر قدو عاصہ آن ڪرام
سُمت آيہ لشڪر شمشير ها
زيڪ پاي او هميہ استخوان
تران نت بيکسان لڳ ڪاروان

زاليشان هيمہ پيڪس ڏشمار
انهس پيٽ ٽُڪُٽ نمين ز الو ننہ ڪريوٽ
هِتِن هُم ڏتُن سير گي نيمہ نار
نيو وان ڏرفوج هُم ڏفعتن
عمالقہ زُور آور و سخت تر
پيادُون هوسئي هُو ڏوره باو
بميدان بهت آهن بي ترس و بيم
مربع هُئي ڪروه بر سر ڪوهها
ندا شد بہ هُدهُد ز رب ڪريم
ڪرن گوس چون طوق گردن اندر
ڏتن ضرب تس کهو سئي آسہ زود
جمع بيت گز واتوتس کهوئہ تام
بڪوشش ڪر ڪي سر ز تن تس جُدا
بناوڪ ڪڍل ڏيلي آن
گروهاگروه تت گذ ماڻن تہ ليان

بعف گاڏه کهالان از فعر آيد
ترلان بر ڪر آسو تن بن سحار
ڪوهن تام تن ڪيہ وامان آيو
جهل گرگ هيٺ سو طوفان آيو
ٿمزه ماٿن تري هُٿ تيتر شمار
ڪوڙيا هہ اسوي سو ڍنڪين ڏره
سند قدو چهٽ لولي ترس
شترعا سي شهٽ تره ماس

برٽ سوي کهوان اسو آفتاب
ڏه وڃهہ قدرت قادري
عرض سلطين عذبہ تحت
ڪليمس ڏو ڪ جنگ هس ڪره
از بن شهر نيران بلڪہ تن بسر
سيس آهل ٿو سار شهر بن اندر

بحو ڪري ڪري لو تهرن بيت جنگ
ول پاڪ موسي سپه بخت تنگ
هي مهي بر دلري نير
ڏهم سيه ڏيه جاڙي
جبرائيل صد ڏيه بدرس
دران عوصہ صلح الهي جبران
دران سبب عوج مهي جهرس
بخو ڪرڪس لڪي بخر نصر

ڪران صمبحي ڪاس لودي ڏاڻتہ اندر
اثہ تام روانان لبي صيت بشي کهيم
بابن لها ڪين بهي مني هي سن
ديان وده ڪهي دراني جي ڪسي
اڪبر عدي سين پيڪ سين
مشاد ڪهي ببرسن ڪهل سن
سبع ال ڪي نڀاي ڏهه وسيت

معنے پئے آب همراه تش
شو انتر ممی آس از کوه طور
دتن ضرب تت چشمه ۱۲ گی روان
گزهت سیرا ئن وهم ضرب تت
طعاماه هتن رو ده سایبان
سین تنگ انه گرمی آفتاب
خداین مقرر کدس نی ۲ طعام
هر یک هر شب سو لحم و شونان
بحکم خداوند ذو الاحسان
نه زیتهیک ناخن نه مس نی او ټوک
اگر جامه آسک گزهان مل کت
زهنان پرانو ناریس نه نیران لو
درین باغ سرو دی نیا مد بلند
نهالی بسے سال گردد درخت
چهو درد حلت پاک شان اختلاف

بهی اسنگ نان چشمه وچات
بران اسنگ لپان ۱۲ به آسه پور
نه به فوج سبطی تنی بوئی چوان
سین خشک سفر چ هی آس کت
بهائم کر گشته گی گرسنگان
دعا موهن منگویس باشتاب
هتن دون دپان من و سلوا چه نام
هتن آسو داتان بوی نی کهوان
زگرمی هتن ابر گوسایبان
نه پرانیک جامه نه فی چرک پیوک
زهنان آس نارین نه نیران چهلیت
چهل سال گے نه شو موسی نه گه
که یاد اجل بخشش از بن نکند
که بخشش بر آرد کی باد سخت
روایت اکها بوزتی پاک صاف

55

شادی سو دراه ترا ون پور
اکس چاپست تن کھنان آس گعر
دیوک موہن کس قبر چھ کھنان
دیوک تن پچھ دوست حق و نان
با برکت سو بار حمدا
سو در گور دوہو داف ترا ون تہ
قبر مینت کرتہ کار حمدا
قبر کیاہ زیر روز ہا بوی پتہ
ائی جبرئیل اونش ورنا ودو
ہمت مشکل تت گو سو سوی ودو
ملک آی نہ پچھلکھ آن پاک تن
بہشتی تنی ولوکھ کیا اس کفن
جنازہ ذ شتو تی تس پڑھ ک
بہمان جای اتن خاصہ مدفن کرک

۵۶

کف خوشتن تھاو بر پشت گاو
بمقدار آن موی اک اک فری
دپس بہ نہ کیاہ بعد از ان
دپن یا الٰہی رضا بو چھوئے
بو چانوی کلامہ بیہ بوزہ ہا
پکان آہ موسیٰ نہ کھتو پت کوہ
ندا گوس عا عصہ بزن بر زمین
بدریا دتن زامر حق تم عصا
بیتھی پاٹھ بر سنگ لاین عصا
کموہ دراو اندر دہن سبز پن
سجالم سو واقف نہ روزی سا رن
خطاب آس کرمس مہ روزی لدم
چگونہ فراموش اولاد چان
چھ مور و ملخ رزق از من کھون
پپن شا دل از خدا گو زطور

یقین کرتہ مولویت دست آو
بلا ریب عمر شریفن ہری
خدا بن دپس چھوی گر ہن از جہان
سر طور یکبار آنہ ہا بو پپے
مناجات کرتہ نی دماہ روزہ ہا
دلس گوس فرزند پو شرک لوکس
دتن فطو زمین دراو دریا میں
ز دریا سین پید سنگ سیاہ
زہ اڈ تیز تر گے سنگ سیاہ
ثنا تس چھو بوزان نیس فعل من
ہر نیک و بد بر کس نا کسان
تہ خاک در آب و خاک خار اچھوم
کرک تم جگر پارہ احجاد چان
گدا بن نہ شاہن بو روزی دوان
زر از خدا ودل آسوس سرور

ویکین کرک گورا و نا پدید
نزاند کسی گور او جز مجید
ابو البیت آنان نہ پنہان ئی
تنز عمر کیہن ترواہ جان اچھی
ویان اد چھ پنجاہ و ہم شصت و بست
ہنن نیادہ نش اس سرہ ماہ بیت
سو ماہون زہیو صلوات اینده تعال
براتشان دو صلوات اینده تعال

تحی الف صلوات کمیلام و سلام خدا
ہمیشہ بوین بر ہمہ انبیاء
چھم تم زبده و خاصگان آلہ
چھم تم محمد در دو جہان پادشاہ
چھم تم در دریای عرفان حق
چھم تم لوندو انوار تابان حق

چه ئم برتر از ماسوای خدا — چه تم بهتر از ماسوائ خدا
چه تم سر در بهر دین خدا — چه تم رهبر ملک اه هُدا
علیهم صلوٰة و علیهم سلام — باعداد مخلوق هر صبح و شام
نظر کره روزان چهو کُش وُن بیته — وچهانی سٹاه کال و انوی ژه نه
بجاه و حشم آس کم کم شهان — توانا و زورآور و پهلوان
مجسم قوی هیکل و پیلتن — چگونه سلین نه بر گل تم دفن
بغفلت می کیت برباد گے — ز دُنیا بحسرت چو شدّاد گے
جهو بانے خدا پادشه لم یزل — زواله لبسنه ابد تا ازل

دربیان احوال شدّاد بد نهاد و بنا کردن وی جنّت او و هلاک شدن او

ژه کن تهاو شدّاده سند کر کمن — پتو کالتی تش سین کیاه و تن
مدارک مواهب قصص ایچنین — لکهانی و تفسیر تیسیر بین
چهو در قصه اش اختلاف سخن — وَنی مختصر پاٹه تهاو ئم ژه کن
جهان شه ژه بارن شداد و شدید — دو لوی می عاده سندی لبید
قد عادیان هنری بو خیر — وَنی چهی بروابتر تره انجوش سیر
صد و بیست گز اسوقد بو ٹهتی — تتواند زیر آسو ژهو طشبیت کس

57

بالائي آن قصر ني هند هزار
گنبذان اڪ از دُر چون آفتاب
ملڪ ڪن اگر ڪهه از دُر ناب
هر قصر اڪيا سن ايت شمار

معينّ ڪرن صد ملڪ ڏي شمار — هر يڪ مطيع آهس چندان هزار
ٻي ڪيت لچھ آهس تابع هئس — بمعني مطيع آهس اڪسي شتس
ٻي دراي ته آهي گشتا ڪرت — گرڙهو ڪت مڪانس ٻهشتا ڪرت
اڪن جايه اندر عرب گي سدان — بمعني لصحراي شهر عدن
ليڪ خاصه جاياه سو پاڪيزه تر — ڏيوڪ باغ جنتّ ڪروئت اندر
ڏه هٿت ته شوراه پادشه زيراس — تمس هيچه روباه تم شيراس
لکھون نامه في الحال مني شهن — ڪرڪو سيم و زر جمع تم برهن
زمرّد ته ياقوت و جوهر تمام — زڪان و خزائن لصدانتظام
در انجلاي موعودني سر بسر — روانه ڪرڪو جمله ڏُوّ و گهر
هنرمنده ڪاريگران هزار — هر يڪ نرمرد دريان صد ڪار
ٻي آئي نري لچه مزدورن هندي — جفا ڪارني اهل نورن هندي
اوّل تا چهل گز زمين سن کهنڪ — سُو پورتن ته ڪهالن مرانيڪ
ڪرڪ سُوي زمين تا چهل گز طويل — مربّع زهر سوي ده ده ميل
ڪرڪن جويه ها چشمه ني تن وان — تهندي الدکه ديوارتن گرد آن
تره هٿت گز بلندي ديوار سو — درون و برون جمله زرڪار آسو

سوا از سيم و زر نه زبرجد ڪرڪ
زني ڪار تن هيرن حد ڪرڪ
ڪرڪ صرف درجاي گل انزران
همه عنبر و مشڪ و سيم زعفران

٥٨

ستون انذ زبرجد اخضر

کرک چار میدان بباب بہشت
نہوک کرسی از سیم و زر صد ہزار
ہر کرسئی زر تہوک ساس خوان
کرن تا بہ صد سال تمام آن
بہ صد عمرش لیکن بہ ستر با
غلامان خوش دی تہ مشک موی
ز عالم جمع چون لباسان کرک
کرن عزم دیدن سو کہتہو باغ گو
یہ کنیزاہ چہو اندر بہشت برین
ہٹرن سیت قم لشکر بقیاس
گمت آسو آنباغ بس دلکشا
رہ یک شبانروز تت منزہ رو
فرشتن کرک کر یک بس ہو لناک
دیان اڈ غلامان زہ ہت خاص آس
چو نم دیک واتت آنباغ پے
درختان بردار فسنح سر بہشت
ہر چار میدان زہ لچھ شمار
ضیا فرہ ہر خوان دو شت زہ زان
بواقی صدن منز سو لو حکمران
انان اہل تاریخ اندر شمار
انک باکرہ دختران پاک جوی
دران باغ چون حورو غلمان کرک
جہان در بجای نہ تہتو باغ بو
تہ نم مشرکن کرنہ لی ہر درین
بلئے تماشائے آنباغ ابس
سو ڈیشت گرہان تسا دل کیاہ خوشا
انی سا روی تام آوانہ لو ز
بیک صیحہ ساری سین تم ہلاک
پیکان سیت تس تم با خلاص آس
بجکمش دران چار میدان گے

وچهون ابن قلابه ارم هیت
قسم کعب احبارنی ماو
دران شهر سوی فته ته وچهیت
بگردان لو خال هردی یتوتن
یچهو بیول گوان کنج فدکو بیش
گهنی عجیب نچهس کس افرام
یم پتهٔ شو دیا بام حکم گم
سوار چهوی از حکم خلاق عدم
یچهو هیو ز گومت بنو باغ ارم

که والله یه نکس یم دیدام

روایت دیگر دریان ولد
شاهی یافتن شداد لعین
زشداد بدزادو بکر حب
یه دیچهوم پرم تی وی تنر لیه

[illegible]

یکی ابن قلابه عبد اللّٰهس
متن اوسٹ آک اوڈ هانڈان دراو
ہشتاه وچهان خرم خوب نر
کهجرنه هرز وچهونه دہشت تس
یه نغمیر ڈیشت ٹهاه خوف اس
رٹنت تیغ دردست بہران گو
ڈیثن آسہ سوی باغ بس هومتن
جواهر لن کنه بپادر سو دراو
پہگو بر وچهنت خلق پی درگمان
اَتی ازتہ باہسا یہ شہور گو
سو لو حاکم شام دور آنزمان
اَتی ابن قلابه تمِ زود تر
سرسر دس قصه عبد اللّٰهن
دیاره چهو باکاه شو اندر جهان
دیثن تم چهو برحق ز شداد عاو

دراصحاب آس دپان خوش خوش
وچهان الو الو اندرین شهرزاو
گمرکانه اکهٔ آسونه تنت اندر
سلتن بپید ڈیشت یه وحشت تس
وچهین تنت اندر چیز یا بیقیاس
یه جنت وچهنت سخت حیران گو
چهو موعود از حضرت ذو المنن
از ان یس شہہ ہمن زود آو
چهوہیم لیمنوی خاصه گنج نہان
دمشقس اندر بعاو یه بیو
ہویدا یہ اخبار واتس عیان
تمتهی آسنہ اوٗن شامس اندر
پرمہون کعب احبارسی این سخن
ممکہ صفت آمت جنتیں وچهان
بنا کاه چهو نه مثلها فی البلاد

[illegible]

دوئم تن شهن پٽ ڪه اندر جهان
نه ٿيو شهر اندر جهان ڪا هتو لهو
اتي حڪم ڪيئن شهر ڪرڻ تنهن جان
ڪرڻ ڪانشي ڪانشي هم سو باغ
ندا آس از پاڪ پروردگار
ڪه بي مادر و هم پدر بود آن
باين چاه وانت سو گمراه گو
جزا تنهن لهوان ڪبر ڪوي سر
ڏياني ڇهائي صاحبان ڪلام
پيو آسو پت پٽ سو طفل غريب
ڇهلان پٽ شهن جا ڏو ٻ گي ڪي
ويهڪ طفل مرده تخته پوت
شهن پٽ پي ڏو ٻ ٿي گي سمت
لي ڪ طفل مرده ورڪ ڏي زمان
نه ش اندم ڏي خو شر وڇهوين لسر

بنا ڪرڻ شهراه پو باغ جنان
بدروا نوا ازهر ديدن سي گو
بحسرت سو گو گوم رقت عيان
پٽو برجگر ٿيون تخم رنج و داغ
به شاه جهان آسو آن شيرخوار
ڏٺش چاه و چشمن مال جهان
پهرن روي از ماسو در چاه پيو
ز گيرو خودي روز با پرحذر
سو هٽ نا وه هنر پٽ شهن وانتم
ٿه وڇهو ن هنن آسو ڪيا بد لهيب
هنن آسو حاصل از ان ڪا مڪي
ٻڌي خالق خلقش فغش ٿلموت
بجلدي ٿهس ڪن انڪ پٽ لمت
ڪرڪ هٽيس بر بهتر ڪا ذات
شو را لوه تش ڪرڻ نور بصر

بانگشت آن سرمہ لاگن اچھن
تتھی پاٹھ گی گنج تس نش عیان
بدانشوری کر یک تامت تو جن
منوّر ستھاہ آسہ اچھہ می منہ
بو فریاد شاہس گژھ ہو تاسرا
پیادہ بہ پوزت گریزان گی
گرہ الو قدم طفل دانشورن
دپن راز باہنر گاذران
شونگنت لوک مزدور ست بہر گنج
رفیقان من سیت ہت گژہ دون
نصیحت بدل گیہ تس جاگیر
کرن اُم برنا و ہم پیر دہ
تصرف کرن منتزی جایہ تہ
کنڈک تس پٹ پے انتقام
سپن غالب زور ور واریاہ

بزیر زمین تم خزانہ دچھن
بیتھی درسیٹ آبہ تلہ کھنہ یوان
کہ ای ظالمان کیا کرومی اچھن
باین سرمہ اچھہ زی کریومی انہ
دیو توہہ لبو کارہ پینیوک جزا
سراسیمہ حیران لرزان گی
مقدم دبن ہند بو واقف کرن
دپوس تم چھہ حاضر ستو روخران
ژہ گژھ پیٹ خرن گنج ان غیر رنج
ژہ گنج آن چھوی تیتھہ تہ تاوقیا ان
بشہا ان گنہاے کشیر
کرن کشتنہ از ظلم تم میر دہ
یہی شچھ گژہ ان حاکمن آیہ تہ
مقابل متن گو بفوج تمام
بخواری کرن کشتنہ آن پادشاہ

اُٹھی یاد احوال گلشن...
گگشہ غرہ ای صاحب کلیم نزد
گگشہ غرہ بر حسن اعمال خویش
گژھک کیاہ منبلا در عقید
گژھک منفعل پین افعال خویش
گژھک زشت در زیر بار گران

غلام احمد از جرم حافظ چھو سوے	ز عصیان و عیبان محافظ چھو سوے
شند مفضل هر دم ژه ان بر ھکنوی	ژه پر قصه هاروت و ماروت نوی

در بیان قصه هاروت و ماروت

روایت مفسر کران ایخیین
نبی پاک مرسل سو ادریس آسو
خلایق کران آس فسق و فجور
فرشتو مناجات کر سوی حق
خلافت ته بخشت مین در زمین
بد بنا اگر در میان آسهو
دپوک ذات پاکن اگر تهاو . لو
مین منز نیهی پا ڈ شهوت دو توم
برابر کره یو معصیت هیچو شان
ز حق حکم سپنوک ملک گا توک
گڈ هین در زمین تم بقاضی گری
فرشتو ملک نسی کر ک اختیار

بتفسیر ها آمنون ای مبین
شند کار بر خلق تدریس آسو
ملایک دچهان آس کار شر و ر
بانواع نعمت کرنت میم احق
به آست چه اندر زمین مجرمین
در امر تو کر عاصیان آسهو
میان شما شهوت و آرزو
کهنوک نه چنوک میل و رغبت دو توم
یه بوزنت ملک گی نعو ذ بر ان
مگر از میان زی ملک نسار توک
حکومت کران نه سبا زی گری
سو جبریل و میکال هیم نامدار

نظر منع سود کر سوی حق
... عفو و ان اچهی هم از کیا
و ... سپنوک هم از ... بر ...
پهل ... زی ... پهی ...
پهی ... ز ... هاروت و ماروت ...
بقاضی گری ... در زمین ...
پهوانان ... بر ...
منع ... ذات ...

٦٣

حکومت دوم کس منز بوی هم گران
پوان ذات تو هم اسم اعظم پران
وپهانی کما ... آس ...
شب و روز مشغول کار خدا
پر ظلمت ... اته ... نور زهرت

هر چیز اند کپه او سکا مرکران
زنانه چه یلی کس ... کرد وفن
ستم و ندگی ... شوهر کران
پهلی ناحق ایذا نه شوهر دوان
زنانه نه سزاوار هچی قهر سی
بشوهر سماطه کس هر زهره سی
تعلق ... مجلس لت سلام
زنانه ناه وچهک جبر و زهره نام

کران مرد واره چه نرمی بزن
کران واټ باد یگران مرد سوے
چه آنان بدو اکسی شوهرس
کران کار نار کرن بکسیر
تن نشس اتوی سوی وان آیته
وحیت دلربا ډنجه رود کل
و نوک تش دی لک مطلب خواشتن
سوی خانه زهره اتی درایته
کرک باز اظهار تش کامل
دپوک بازیس زهری این سخن
کریو خون ناحق جیوتوه شراب
دپوک تش چه اذحق منع اتسی
سوی اخانه تشد زهرلو زنت جواب
در کام خود باز کرد بد باز
همان شرط دید زالوتک بیش

سو گرمی کران تحدرتس طعنه زن
بشوهر چه لاګان بید سوی
دعای بدی نعمتس ته گرس
کران ناره نیرن چه سینه سپر
کرن مبتلا هم اکی گرایه ته
دچهان تش کنوی کی بجان مشتغل
بکار بدی کنته دژنکنه تن
بروز دگر باز پس آینه
ده مطلب تجک بهنت شه آرام دل
رضا جهیں اوّل توه کډیو کام من
دیو سجده پیش صنم باشتاب
کرو ید بگرزان کبیر کهسی
بگه آیه رو دست قدح شراب
بر صحابت ایه پیش بهر دند باز
کریو غسل معلومه و تونک به پیش

عذاب جہان یاکرہ یو اختیار
دپوک جبرئیل امین ہمن
اذا عقبوک سخت چھو دائمی
پس انگہ بیابل سچہ کر کھہ بند
بموی سر آویختہ اڈ دپان
ہین تا قیامت تھی پاٹھ حال
خدائے رتی پت ز جرم وگناہ
روایت ییہ چھی یہ راوی گران
توقف کرن تام استادہ ود
ہمن نم وچھن چشمہائ کبود
گران اس نم نرشیہ نرشیہ ٹھاہ
سٹھاہ خوف گونتر وچھنت حال شان
پرتھ ہوک تس یلہ کلمہ گوشن گرگ
یو چھوس آدمی چھوم محمد نبی
بتو دیوس تام امت سو چھا

ویا رنج عقبے یہ چھو واگذار
زُ دنیا رٹو بے بقا چھو محن
برنج جہان واریاہ چھو کمی
نگون سر من تا زبان منبرند
چھ آمت نہ وسہ اختلاف اندران
نتیجہ یہ گو از ورع کرکھ قال
پناہ سوی چھونہ کرتہ یک بہت پناہ
اذان چہ کہ شخصاہ پکان گو بران
دران چاہ تا امت نگاہی نمود
سیہ و معذب بحکم ودود
زافواہ شان آیہ فوراک گراہ
انن تیز تہلیل تم بر زبان
ژہ کس چھوک تمن تم یہ زون کرک
سو بے شک چھو ہادی بشیر و صبی
بدنیا چو خورشید دائم سو چھا

65

الہی بنوح نبی بخشتم
گناہ کبیرہ و صغیرہ ہم
الہی کرم رحم پاک خلیل
بہر دو جہانم مگردان ذلیل
الہی بایوب پیغمبرم
باحسان بخوان و بران اذرم

کرم بنک و محمود فعل و کلام
الہی بعیسی علیہ السلام
بحق تم بدہ از نعم ذرہ دو
الہی بموسی کلیم اللہ
ذہر درد دو امراض بحتم شفا
الہی بشاہ سلیمان مرا
بحق عیسی مراد در جہان
الہی بداود شاہ جہان

نگاہ ہے یار رسول اللہ
ذلیل و خوار گومت چھوس
لحاکی افتادہ چھون کا ہے
سکہاہ بیمار گومت چھوس
شفا بخشوم تم جا ہے
نگاہ ہے یار رسول اللہ
غریبن بیکس زی بس
غم و رنج و الم کیاہ بس

گومت چھوس دریاہ ابر
مجرم موکی کوہ گمت ابر
نگاہ ہے یار رسول اللہ
کراں چھون دود چھوس لگے
سکہا گومت مریض سرکی
ہوا و حرص چھون اشکس

الٰہی بنام محمد رسولؐ	مرادات خاطر مراکن حصول
غلام احمد ابر شہ انبیاء	دہ فریاد دپ تس مہ حشمی بمن
دپس برگدا کر شہا اک نظر	گمت لیپت چھوک جرمہ بخشی تہز
شفیعا چھو نہ ہیو تمس کس ترا	نگاہش بد بناو دین بس ترا

استغاثہ ساختن ناظم بدرگاہ حضرت محمد رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم

شہن پٹ چھوک تہ بڈ شاہ ہے	نگاہ ہے یار رسول اللہ
ستارن منز تہ چون ماہ ہے	نگاہ ہے یار رسول اللہ
زراہ دین ہمت چھوس دور	سراسر از ہدی مہجور
براہ حق دم تم راہ ہے	نگاہ ہے یار رسول اللہ
مہ نفس و ادیاہ الو زور	گمت کمزور چھوس چون مور
بسر پیومت بو در چاہ ہے	نگاہ ہے یار رسول اللہ
مہ پٹ ابلیس بڈ دشمن	تبلیس چھوی اژن دمن
رہا چھوس نہ از و گاہ ہے	نگاہ ہے یار رسول اللہ
زبان کاری بسے کر دم	ہر روز و شب ہر دم
ہر سال و ہر ماہ ہے	نگاہ ہے یار رسول اللہ

٦٦

چھوس بیکس چھون او دکھوا
نگاہ ہے یار رسول اللہ
مہ فریادن تہ فغان و حزن
عمل بد زیر پہ تہ ازمن
مہ کرم تم طمعت کس نگاہ ہے
یار رسول اللہ

درود دہ بر زبان جاری
مہ چھوم از رحمت باری
ہر صبح و شبا نگاہ ہے
نگاہ ہے یار رسول اللہ
غلام احمد گنہگارا
سیہ کارا بت نگارا
زراہ لیست گرفتارا
نگاہ ہے یار رسول اللہ

دوست چانی خدای رحیم جلیل
چانہ دوست من بیاری ځای ھی دلیل
ستا ندر رحمت رق تم مغزول
یا رسول سلام الہ علیک
چهک منس خدا چهن سر دادی
ارم خدا حبیب اکو حصول
یا رسول سلام ایک ایکران
یهنہ چانہ تخم نہ دی دن

التجا بجناب رسول اکرم صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم

چهوک تہ حبیب خدا مقبول — یا رسول سلام علیک
چانہ مد ځیک دفتر چهو طول — یا رسول سلام علیک
چهوک معظم بر بر عظام — چهوک مکرم بر بر کرام
خاص خدا یہ سنہ چهوک رسول — یا رسول سلام علیک
پٹ تہ درود پران ساری — چان صفت کران ساری
جنّ و انسان ملک شمول — یا رسول سلام علیک
پانہ درودہ پران خدا — چان توصیف کران خدا
تنہ حیران چھ ذی العقول — یا رسول سلام علیک
نامہ یم آی از حق برسل — چانہ تعریفہ برت چھ بالکل
گوہ قرآن تہ پٹ نزول — یا رسول سلام علیک
چانو پامال عرش و فلک — جنّ و انسان ساری ملک
سرداری چھی تہ ی حصول — یا رسول سلام و علیک
زیر و بالا ہر جا چهوک ڙی — قدرۃ والا برت شا یہ چهوک ڙی
ذرہ ذرہ استِ ڙی موصول — یا رسول سلام علیک

داریهو منتر و چهول
دار پچهو ناوان ظلوم علیک
ترسو ناوان سلام علیک
یا رسول سلام حیم سردار
دار پچهو رفع شفیق نہ عنخوار
سا ترقی

٦٧

غافلن پٹ رحمت نہ رسول
یا رسول سلام علیک
کار بیا تو ی چهوی تخت اردوم
یا ر تو ر او طم از کرم
زار چهوس چهوم و شوار طول
یا رسول سلام علیک
شاد کرم چهوبی پونا شاد
یا رسول یو نزوم فریاد
بستہ غلام احمد چهو ملول
یا رسول سلام علیک
وراختتام این رسالہ عجیب
العقاصی تاریخ اختتام ان
محمد الدین نامہ مجموع
ای پروی نام مرقوم

Academy Of Art Culture ... Acc. No. 4537 Class No. Book No. Date LIBRARY

دہم تہ ئوم بوز داه خدا
پند اہم نه ئورم زشعبان آسو
یه نامه ته زانن سہاه دلپذیر
یه نامه چهو ہمت زنه ارجمند
یه نامه لقبینا چهو گلزار باغ
یه نامه چهو عشاقئي دلپذیر
بمعنے یه قصه خلیل اللہؑ
ہلاکی فرعون ملعون پر
ائه اندر ز لوطِ نبي قصه چهوي
عجائب بہ قصا گزیده اخص
یه نامه چهو از نامهٔ مرسلین
سپن ملتمس بعضے از دوستان
مه طاقت بتصنیف این کہنه آسو
وگرنه مه فرصت نه جرأت بنود
یهند شوق د ردل لوه غالبا

ہتوم ہیت کتابی کړن ابتدا
ز انجام نامه بو فنجان گوس
چهو این نامه گلدستهٔ بے نظیر
چهو این قصه با ہوشنې دلپسند
ازین باغ مرود د الوې بنار
ہین داغ عشقک دس جای گیر
بیه بیت تن چهوي کلیم اللہؑ
مگر تحمل قصا ز قارون پر
ز احوال شداد اک حصه چهوي
توي نا و تها دس عجیب القصص
سور وشن ز تفسیر ہای متین
گلی چند کړ تو ازین بوستان
زباري بیاري موافق بو گوس
زغمها دل من بفرحت بنود
دل من ز طلاب گو طالبا

ز نهم بالہام یه چی سال اتمام
بیعون ایسی و نظام این نظم من
بیعون خداوند مرد و پیہان عیان
مگر خوف تہ یم از خیال سو
دنظم با مرت ادت سو گلزار سو
گلدن بمحنت مشکل از نہار کړ
ینځینه دا نظم بہ بہار ن کړ

زمانه بگفت آ ٦ م قال نکو
دگر از تخرده سال او
بتاریخ سالش خسرده بگفتا خبر
نه تاریخ یم گی چون خوب تر رقم در شمار
نږدواه شتنه دوبه نه چهارم فکر تار

ثنا نس بلکین بین صبح و شام
کړم واره کاره ختم بر کلام
بزاران درود و بزاران سلام
نبی صاحب آل و اصحاب تمام

بلطف جمیل الرب الجلیل با نام
نمیکرد و بیام و میمنت نظام
ماه ذی الحجة الحرام این نسخه
عجیبه المعروف به عجیب القصص
از نظام الدین خان نیاری عفی
اضعف العباد قاضی
زبیب و رطایش فت
محمد

تمام شد